

ONZE SCHOOL-SERIE No. 4.

UNIE-LEESBOEK

VOOR DE SCHOOL.

(STANDAARD III).

C. J. ALERS,
King Edward VII School,

en

H. VISSCHER,
Inspekteur van Scholen.

TWEEDE DRUK.

UNIE LEES- EN STUDIE BIBLIOTHEEK,
Uitgave van „HET WESTEN.”-Drukkerij, Bus 196. Potchefstroom.
1913.

6 7216303

„HET WESTEN“-Drukkerij

Bus 196, POTCHEFSTROOM

VOORREDE.

EERSTE DRUK.

In de voorrede voor het Unie-Leesboek Standaard II schreven wij:—

De ervaring heeft duidelijk genoeg gesproken. Wat we nu hebben aan leesboeken voor onze scholen, bevredigt niet. Daarom hebben wij 't gewaagd, onze krachten te beproeven aan iets beters.

Eenvoudige stof te leveren in eenvoudige taal, was ons hoofddoel, want zo alleen wordt het mogelijk de hollandsche leesstof ook binnen het bereik te brengen van kinderen, wier moedertaal Engels is; zonder dat voortdurend de toevlucht hoeft genomen te worden tot vertaling.

De oefeningen zijn zó ingericht, dat het kind steeds bezig is met de woorden en uitdrukkingen, in de leesles aangeleerd. Die oefeningen behoren dan ook gemaakt te worden zonder behulp van de leesles.

Alle aanbeveling verdient het, de oefeningen eerst mondeling te behandelen, opdat het schriftelijk werk vlot en zonder al te grove fouten gedaan worde.

Ook in dit deeltje hebben wij er naar gestreefd, „eenvoudige stof te leveren in eenvoudige taal”, terwijl toch de lessen in moeilijkheid toenemen.

Door de goede ontvangst, die ons leesboek voor Standaard II tebeurt valt, is het ons gebleken dat ons boekje in een bestaande behoefte voorziet.

Voor op- en aanmerkingen van onze kollega's en andere belangstellenden houden wij ons aanbevolen.

C. J. ALERS.

H. VISSCHER.

Johannesburg, Des. 1912.

TWEEDE DRUK.

Binnen zeer korte tijd werd deze tweede druk noodzakelijk. Hij verschijnt onveranderd.

C. J. ALERS.

H. VISSCHER.

Julie 1913.

INHOUD.

		Leesles Pag.		Stijloefening Pag.
1	's Morgens vroeg.	7	...	91
2	Hoe zij het vogeltje willen van- gen I.	10	...	92
3	Hoe zij het vogeltje willen vangen	12	...	93
4	Twee Hanen.	14	...	—
5	De bij en de wesp.	15	...	94
6	Waarom Hester niet meeinging.	17	...	95
7	De plank, die te lang was I.	20	...	96
8	De plank, die te lang was II	22	...	97
9	<i>Konijntjes.</i>	24	...	—
10	Een brief van Hester aan Marie	25	...	98
11	De wolf en het jonge schaap I	28	...	99
12	De Wolf en het jonge schaap II	30	...	100
13	<i>Lied van de Boer.</i>	32	...	—
14	Bijna verdronken.	33	...	101
15	Een prettige avond	36	...	102
16	Wat ik op mijn verjaardag krijg	39	...	103
17	<i>Raadsel</i>	42	...	—
18	Een brief van Marie aan Hester	43	...	104
19	De muizen, die de kat een bel wilden aanbinden... ..	45	...	105
20	<i>Bij de smid</i>	48	...	—

		Leesles Pag.	Stijloefening Pag.
21	Sarel krijgt een nat pak...	49	106
22	Het Haasje I.	52	107
23	Het haasje II.	54	108
24	<i>De kleine roker.</i>	56	—
25	Een verrassing I.	57	109
26	Een verrassing II.	59	110
27	De jakhals en de haan	61	111
28	<i>Vroeg groot.</i>	64	—
29	Tijd genoeg.	66	112
30	Brand.	69	113
31	<i>Roekoe</i>	72	—
32	Het kleine meisje, dat vuur- houtjes verkocht I.	73	114
33	Het kleine meisje, dat vuur- houtjes verkocht II.	76	115
34	<i>De Winter.</i>	79	—
35	<i>De Lente.</i>	80	—
36	<i>De Zomer.</i>	81	—
37	<i>De Herfst.</i>	82	—
38	Vijf in één dop I	83	116
39	Vijf in één dop II.	85	117
40	Vijf in één dop III.... ..	88	118

EERSTE LES.

's MORGENS VROEG.

1.—Het is vroeg in de morgen. Alles is stil buiten. De vogeltjes, die de vorige avond in de hoge bomen zijn gaan slapen, rusten nog. Op één poot, met de kopjes onder de veren, zitten zij stil op een tak.

In huis is alles rustig. De mensen slapen en de dieren in de kraal liggen op de zachte grond. Alleen in het hoenderhok is er één wakker. Het is de haan. Als het nog donker is, dan kraait hij al. Hij schudt zijn veren en rekt zich langzaam uit. Met zijn borst naar voren en zijn kop naar achteren, klapt hij zijn vleugels. Dan kraait hij. Wat een helder geluid is dat! Het is de wekstem van de morgen.

Nu worden in de verte de toppen van de kopjes verlicht door de eerste zonnestraal.

Hij glijdt nu over het gras en de bloemen en verspreidt een gouden glans over het veld.

De hoenders springen van hun stok en stappen het erf op. De vogeltjes in de takken ontwakken en spoedig klinkt hun morgenzang in de toppen van de hoge bomen.

3.—De deur van de boerewoning gaat open. Het is de boer, die met zijn melkemmern naar de kraal gaat. Zijn wachthond springt vrolijk voor hem uit. In de kraal loeien de koeien, en de kal-

vers in het hok roepen om hun moeder. Als de dauw opgedroogd is, drijft de schapwachter de schapen het veld in. Kijk, hoe dartel spelen de lammetjes tussen de oude schapen, die langzaam en rustig voortlopen.

Hoe trots stapt de haan rond. Zijn rode kam gloeit in de zonneshijn. Hoog licht hij zijn poot op, langzaam zet hij hem neer. Nu en dan staat hij stil : dan kraait hij weer.

De vrouw van de boer komt naar buiten. Zij heeft een zak hoendervoer in de hand. Kijk, hoe gauw lopen de hoenders op haar toe. Met volle handen strooit zij het graan op de grond. Pik, pik, — spoedig zijn alle mieliepitten verdwenen.

De zon is nu boven de kimmen gerezen. De nieuwe dag is begonnen.

TWEEDE LES.

HOE ZIJ HET VOGELTJE WILLEN
VANGEN.

I.

1. ✕ Het is in het voorjaar. De bomen beginnen groene blaren te krijgen; de bloemen in de tuin komen uit. Het is een heerlijke dag. Boven in de toppen van de hoge bomen zijn de vogeltjes bezig hun nestje te maken. Hoor eens, wat een getjilp. Er zijn altijd twee vogeltjes bezig. ✕ Het schijnt net, alsof zij elkaar zeggen, wat er gedaan moet worden, zo druk tjilpen zij.

2.—Dan komt er één met een strootje aan, dat hij voorzichtig op twee dunne takjes legt; dan weer is het zijn maat, die met een veertje in haar snavel aan komt vliegen. Kijk, hoe springen zij om het nestje. Ze vinden het zeker plezierig. Straks, als het nestje klaar is, dan vliegen zij hoog in de top van de boom en zingen hun vrolijkste liedje.

3.—✕ Piet en Jan hebben gezien, hoe druk de vogeltjes bezig zijn.

„Zeg eens,” zegt Piet, „ik wou, dat ik een

paar vogeltjes had. Dan zou ik ze in een kooi zetten en een nestje voor hen maken. Hoe aardig zou dat wezen, als er dan kleine vogeltjes uit de eitjes kwamen.”X

„Weet je wat,” zegt zijn broer, „we kunnen er best een paar vangen. X Ga stilletjes naar de kombuis, daar aan de muur achter de deur hangt de zeef, waar ma altijd het meel mee zift. Ga op je tenen naar binnen, zodat Ma je niet hoort en haal de zeef. Dan zal ik het vogeltje vangen.”

4.—Zo gezegd, zo gedaan. Piet doet het. Zo zachtjes als een kat sluipt hij in de kombuis. X Ma is er niet. Nu vlug de zeef van de muur genomen! Een, twee, drie, weer naar buiten.

DERDE LES.

HOE ZIJ HET VOGELTJE WILLEN
VANGEN.

II.

1. ~~X~~In een oogwenk is Piet weer terug bij zijn broer. Onder de boom, waar de vogeltjes hun nestje hebben, stellen zij de val. De ene kant van de zeef staat op de grond, de andere rust op een dun, recht takje. Dan haalt Jan een eind touw uit de zak ~~X~~Dat touw bindt Jan aan het takje vast. Nu strooit hij wat broodkruimels onder de zeef.

2.—„Kom nu,” zegt Jan tot Piet, „nu gaan we hier om de hoek van het huis staan. Maar stil zijn, hoor. Niet praten. Kijk, hier heb ik het touw. Als het vogeltje nu komt om van de kruimels te eten en het zit onder de zeef, dan wip!!! trek ik het touw weg, de zeef valt en het vogeltje is gevangen.”

Een ogenblik maar. Daar komt een van de vogels aangevlogen. Zie, hij zit op de grond. Hip—hip—hip, komt hij naar de zeef toe. En jawel, daar begint hij te pikken. Nog een

sprongetje en hij komt wat dichter bij. Nog zit hij niet onder de zeef.

3.—De jongens zijn doodstil. Zal het vogeltje er onder gaan? Hip, hip, hip! Wat duurt dat lang. Ha, eindelijk, nu is het er. Pik, pik, nog een eindje, Rrrrrrt — daar vliegt het touw in de lucht: de zeef is gevallen en het vogeltje is gevangen.

De jongens klappen in de handen en springen van pret. Piet loopt naar de zeef toe. Voorzichtig licht hij hem op, dan steekt hij zijn hand er onder om het vogeltje te grijpen.

4.—„Wat doen jullie daar met mijn zeef?“ horen ze iemand roepen. Dat is Ma.

Van schrik denkt Piet niet meer aan het vogeltje onder de zeef en wwwwhttt — — —

Het is langs zijn hand er onder uit gevlogen. Ma is zeer boos, omdat de jongens stilletjes de zeef weggenomen hebben. Die zit nu vol zand.

„Van avond gaan jullie vroeg naar bed,“ zegt Ma. Dat is hun straf. Waarom willen die jongens ook vogeltjes vangen?

VIERDE LES.

TWEE HANEN.

Wat zie je op de toren staan?

Een haan.

Het windje waait,

Het haantje draait,

Het draait dan rond op de ijzeren spil,
Zoals de wind het hebben wil.

Bij onze hoenders gaat vooraan

De haan.

Hij klapt en kraait;

Maar hoe het waait,

Het haantje doet zijn eigen zin.
Weet je waarom? Er zit leven in.

VIJFDE LES.

DE BIJ EN DE WESP.

1.—Het was zomer. Buiten was het heerlijk. De vruchtbomen in de boomgaard bogen hun takken naar de grond, zo vol hingen zij. In de tuin stonden prachtige bloemen : witte en rode rozen, anjelieren en viooltjes.

Op die warme zomermiddag vloog een bij in de tuin rond. Vrolijk gonsde hij in de warme zonneschijn en ging van bloem tot bloem om de heerlijke honig te zoeken.

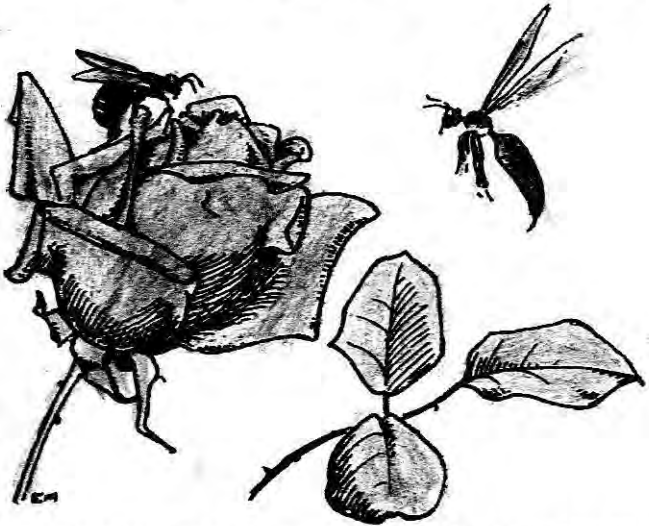
Toen hij op een bloemkelk zat, kwam er ook een wesp aanvliegen.

2.—„Goede morgen, broertje,” riep deze, „hoe gaat het met jou?”

„Broertje, Broertje, wie is jou broertje?” antwoordde de bij knorrig, „ik ben geen familie van jou.”

„Geen familie van mij?” zei de wesp, „wel nu nog mooier. Kijk eens naar mij. Wij zijn precies eender. Ik heb net zoveel poten als jij. Ik vlieg en jij vliegt. Ik zit altijd op een bloem en jij zit er ook altijd. En als je soms wilt, zal ik 'e laten voelen, dat ik net zo goed steken kan als jij.”

3.—„Zo, denk je dat? Maar dan heb je het mis en ik wil geen broertje van zo'n ding zijn. Ik heb een angel en jij ook, maar ik verdedig

mij met mijn wapen, maar jij valt aan. Ik haal honig uit de bloemen, maar als jij op een vrucht gaat zitten, dan verrot hij. Mij zien de mensen graag, want ik ben nuttig, maar jou proberen zij altijd dood te maken. Vlieg maar weg, hoor, ik wil niets met je te doen hebben.”

ZESDE LES.

WAAROM HESTER NIET MEEGING.

1.—'t Was vakansie. Dat was heerlijk voor de kinderen. De gehele dag konden zij nu in de tuin spelen. En dan 's avonds geen huiswerk te maken, geen aardrijkskunde of geschiedenis te leren. Dat was prettig.

Hester had een mooi boek meegebracht uit de schoolbibliotheek. 't Was een boeiend verhaal van een meisje op een kostschool. Net een boek voor meisjes.

2.—In de tuin tussen twee abrikozebomen hing een hangmat. Die hangmat had Hester daar opgehangen om er in de vakansie te liggen. 't Was lekker koel onder de bomen en stil ook. Niemand kon haar uit het huis zien, want Hester wilde niet gestoord worden, als zij het boek las.

Nu ligt Hester weer onder de bomen in de hangmat. Het boek heeft ze in de hand. Het eerste hoofdstuk heeft ze gisteren al gelezen en nu is zij bezig met het tweede.

3.—„Hester, kom je even,” hoort zij iemand roepen.

„Ach, ma,” roept Hester, „ik lees nu in mijn boek. Ik kom dadelik.”

He, waarom roept ma haar nu ook? De kaffer kan toch wel eens een boodschap doen, of misschien moet zij weer naar de post en Pa had

de brief best op de post kunnen doen, toen hij vanmorgen naar zijn kantoor ging. Zo was Hester nu altijd. Als haar moeder haar iets vroeg, dan moest zij altijd mopperen. Nooit wilde zij dadelik doen wat haar moeder haar zei.

4.—En Hester vergeet op te staan en blijft liggen, waar zij ligt. Spoedig is zij weer verdiept in het boek. Zij vergeet helemaal, dat Ma haar geroepen heeft. En zo gaan de uren voorbij. Zij is al bezig met het vijfde hoofdstuk.

„Hester, kom je eten!”

O, is het al zo laat. In een wip springt Hester uit de hangmat en loopt naar binnen.

„He, Hester,” zegt haar kleine broertje Jan, „waarom ben je vanmiddag niet meegegaan? Het was zo mooi in de bioskoop.”

„In de bioskoop, zijn jullie dan naar de bioskoop geweest?”

„Ja Ma, zus en ik. Eerst met de trem naar de stad en toen in de bioskoop. Er waren zulke mooie platen. Er was een prachtige plaat van...

5.—Maar daar begint Hester te huilen. Snikkend loopt zij naar haar moeder, die in de kombuis bezig is.

„Waarom heeft — Ma — mij niet — — meegenomen — naar de — bioskoop,” snikt zij.

„Ja, kind, ik heb je geroepen. Maar je wou niet komen en toen dacht ik, dat je liever in de hangmat bleef liggen. En ben ik maar met Zus en Jan gegaan.

Wat is die Hester bedroefd. Zij heeft bijna niets gegeten en is maar vroeg naar bed gegaan. Even later komt Ma haar goede nacht zeggen en Hester belooft, dat zij nooit meer zo ongehoorzaam zal zijn.

ZEVENDE LES.

DE PLANK DIE TE LANG WAS.

I.

1. ~~In~~ In de badkamer wilde Ma een plank hebben. Vroeger was er een plank geweest, maar die was op zekere dag gebroken en nu zaten de klampen wel aan de muur gespijkerd, maar de plank was er niet. Wel had Ma al aan Jan gevraagd om eens een nieuwe plank te maken. Maar je weet, hoe jongens zijn. Van uitstel was het afstel geworden. Ma had toen een plank in de stal gevonden. Zij was blij, dat zij nu weer een plank in de badkamer krijgen kon. 't Was zo gemakkelijk er iets op te zetten.

2.—'t Was echter jammer, de plank was juist twee duim te lang en paste dus niet tussen de muren.

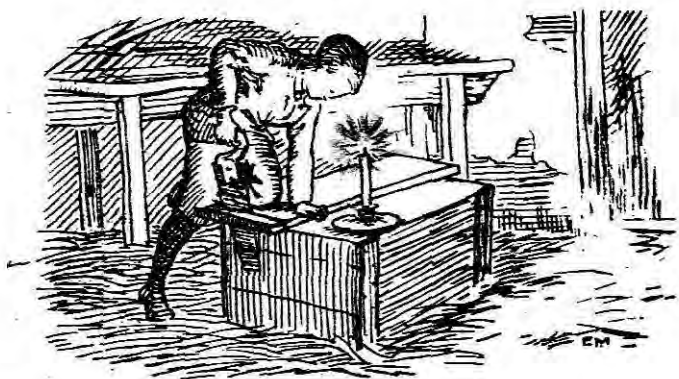
„Och Jan, wil jij even een stukje van die plank afzagen? Hij is presies twee duim te lang,” vroeg zij aan haar zoon, toen hij uit school kwam.

„He, Ma, ik moet nog even gaan spelen. Kan Piet het niet doen, als hij thuis komt?”

Ma zuchtte. „Nu ja,” zei ze, ik zal het hem vragen, als hij thuis komt.”

3.—'s Avonds kwam Piet thuis. Hij werkte ergens op een kantoor in het dorp.

„Zeg, Piet, zag jij even twee duim van die

plank af, die in de stal ligt. Hij is voor de badkamer. Ik heb hem gemeten en hij is juist twee duim te lang.”

„Zeker,” zei Piet, „ik zal het doen, maar ik moet nu eerst een brief schrijven, die dadelik weg moet.”

En zo bleef de plank net zoals hij was. Want 's avonds moest Jan zijn huiswerk maken, en Piet bracht een bezoek aan een vriend en zou eerst tegen elf uur thuis komen.

ACHTSTE LES.

DE PLANK DIE TE LANG WAS.

II.

1.—Zodoende ging Ma 's avonds slapen, en was de plank van de badkamer nog steeds niet, waar hij wezen moest.

Laat kwam Piet thuis, hij had lang met zijn vriend gepraat. Piet was een goede jongen en hij wilde graag iets voor zijn moeder doen.

„Wacht,” dacht hij, „nu zal ik even die plank twee duim korter maken, voordat ik naar bed ga; dan zal ik hem morgen vroeg aan de muur vast spijkeren.”

Zo gezegd, zo gedaan. Met de kaars uit de gang ging hij naar de stal en zaagde netjes twee duim van de plank af. Toen ging hij naar bed.

2.—Jan werd 's morgens vroeg wakker. 't Was nog donker. Toen Jan wakker lag, dacht hij, hoe onvriendelik hij geweest was om niets voor zijn moeder te willen doen.

„Wacht,” dacht hij, „nu kan ik even naar de stal gaan en een eind van de plank afzagen. Dan is Ma morgen verrast als hij past!”

Zachtjes, om zijn broer niet wakker te maken, stond hij op, nam de kaars en de vuurhoutjes, en ging naar de stal. Daar zaagde hij netjes twee duim van de plank af. „Zie zo, nu past hij!” dacht Jan, en ging weer naar bed.

3.—De volgende morgen vroeg ging Ma naar de stal.

„Ik zal het zelf maar doen,” zei ze. Zij zaagde er ook netjes twee duim af en nam hem toen mee naar de badkamer.

Nu zou hij passen. Maar wat was dat? Toen zij de plank op de klampen wilde leggen, was hij vier duim te kort.

En toen kwam de timmerman om een plank in die badkamer te maken.

NEGENDE LES.

KONIJNTJES.

In gaten en holen
Diep onder de grond,
Daar leven konijntjes
Tevreê en gezond.

En is het heel rustig
En stil om hen heen,
Dan komen ze vrolik
In groepjes bijeen.

Toch zijn ze vreesachtig;
Bij 't minste gerucht
Gaat 't vrolike troepje
Ineens op de vlucht!

Gestoord is de vreugde
En holderdebol
Vlucht 't hele gezelschap
Terug naar het hol.

S. H. H. Adelaar—Leon:

TIENDE LES.

EEN BRIEF VAN HESTER AAN MARIE.

Wakkerstroom,
18 Januarië 1912.

Lieve Marie,

1.—Ik heb je beloofd spoedig eens te schrijven. Dat doe ik nu, maar dan moet je mij ook spoedig iets van je laten horen. 't Is lekker hier. De vruchten worden rijp. Ik zit meestal in de tuin te lezen onder de abrikozebomen. Was jij ook maar hier, dan kon je abrikozen eten, net zoveel als je maar hebben wilde.

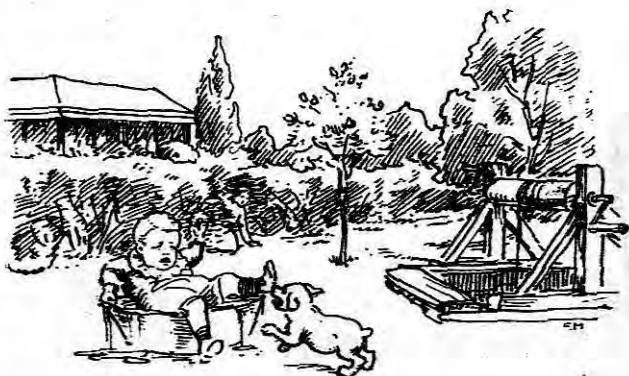
Veel nieuws is er niet. Ja, ik moet je iets vertellen.

2.—Hier in huis zijn twee kleine jongens, mijn neefjes. De ene is vier jaar oud en de andere is een jongen van een jaar of acht. De gehele dag spelen die twee in de tuin. Gisteren ook, toen speelden ze met een bal, die ik voor hen in Johannesburg gekocht had. Dat was een pret. Nu moet je weten, dat er een groene heg om de tuin groeit. Onder het spelen wierp de oudste jongen de bal over de heg in de tuin van zijn buurman.

„Kruip jij nu even door de heg,” zei hij tot zijn broertje, „dan haal je de bal!”

De kleine kerel deed dat en kroop door het draad. Intussen ging Jan even naar binnen om een glas water te drinken.

3.—Ik zat zoals gewoonlijk in de tuin te lezen. Plotseling hoorde ik een hond blaffen —

een luide gil — en het plassen van water. Wat een schrik. Ik wist dadelik, wat er gebeurd was. In de tuin van de buurman was een diepe waterput, die geen deksel had.

Piet was er ingevallen. Als 'n kat kroop ik door de heg, ik scheurde mijn mooie rok aan het prikkeldraad, maar dat was niets, als ik maar spoedig bij de put zou komen om het kind er uit te halen.

Toen ik aan de andere kant van de heg kwam moest ik hard lachen. 't Was ook zo leuk.

4.—De kleine Piet lag achterover in een bad met water en een klein hondje sprong er om heen. Piet probeerde niet op te staan, zo bang was hij voor het hondje.

Wat was er gebeurd? Toen Piet in de tuin kwam, was het kleine hondje op hem toegesprongen, van schrik was Piet achteruit gelopen en achterover in het bad met water gevallen, dat de kaffer daar had neergezet. Gelukkig dat hij niet in de put was gevallen, dat had ook kunnen gebeuren. Ik heb hem gauw uit het bad gehaald.

Nu, ik weet niets meer. Schrijf maar eens spoedig aan

Je Vriendin,

HESTER.

ELFDE LES.

DE WOLF EN HET JONGE SCHAAP.

I.

1.—De koude winter was voorbij en het was lente. Buiten was het heerlijk. Heel warm scheen de zon en geen wolkje was er aan de hemel te bespeuren. De vruchtbomen in de boomgaard waren bedekt met bloesems, en het gras in het veld was groen en fris. De gehele natuur groeide en bloeide. De vogeltjes in de bomen begonnen hun nestje te maken, de gehele dag vlogen zij heen en weer en brachten takjes, veertjes en strootjes. In het lover hoorde men de gehele dag hun druk getjilp. Het was 'n echte lentedag.

2.—Buiten in het groene veld liepen de schapen. Kijk, hoe vrolijk springen de lammetjes rond, net als kleine kinderen, maar de oude schapen lopen kalm en vreedzaam te grazen.

Het was warm buiten. De schaaapwachter lag onder een boom in de koelte. Hij was al oud en werd spoedig moe, omdat hij niet jong en sterk meer was.

Toen hij zo moe was, ging hij onder de

boom liggen om uit te rusten. Boven zijn hoofd
tjilpten de vogeltjes en zachtjes woei de wind
door de takken. Het was zo kalm en stil daar bui-
ten. Door niets werd de schapwachter gestoord.
En langzamerhand was hij in slaap gevallen en
droomde nu van vroeger; maar hij dacht niet
meer aan de schapen.

Nu was er niemand, die op de schapen paste.
Dat was niet goed.

TWAALFDE LES.

DE WOLF EN HET JONGE SCHAAP.

II.

1.—Er liep veel ongedierte rond om het vee te vangen. Jakhalzen, wilde honden, waren altijd op roof uit en konden zij een lam te pakken krijgen, dan was het er mee gedaan.

Maar de schapen liepen veilig in een kamp. Het draad was zo dicht bij elkaar gespannen, dat geen wild dier er door kon kruipen, en het was te hoog om er over te springen.

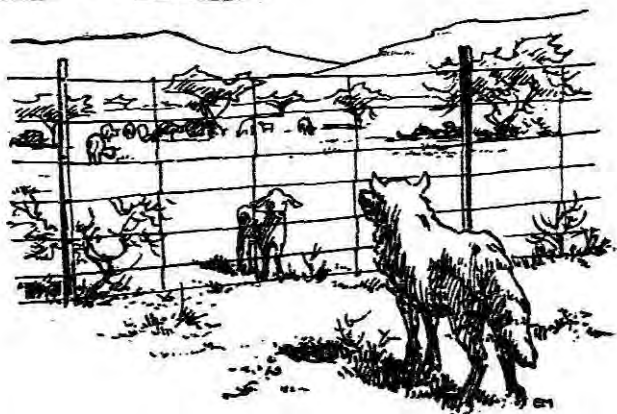
Toch probeerde een wolf een plaats te vinden om er door te kruipen. Hij had honger. Maar nergens kon hij een opening vinden. Dat was jammer voor de wolf, maar goed voor de schapen, want de wolf is een vraatzuchtig dier.

2.—Een jong schaap was ver van de kudde afgedwaald. Het was nog jong en wilde iets van de wereld zien. Daarom wilde het eens verder het veld inlopen. Daar ver van de boom, waar de schaaapwachter lag, zag het de wolf.

„Goede morgen, wat kom jij hier zoeken?” zei het lam.

„Ik zoek mals en jong gras,” antwoordde de wolf. Er is niets zo mooi als een groene weide met mooie bloemen en mals gras om te eten als

ik honger heb en koel water om te drinken als ik dorst heb. Hier vind ik alles : bloemen, gras en water, wat wil men meer hebben? Ik ben hier tevreden en gelukkig x

3.—„Zo, zo,” antwoordde het lam, „mag ik met je mee gaan?”

„O, zeker, je bent welkom, ga maar mee,” zei de wolf.

Toen kroop het lam door het draad.

De hongerige wolf greep het, verscheurde het en verslond het.

En 's avonds bij de kraal, toen de boer de schapen telde, was er één jong schaap te weinig.

De boer ging naar het veld om het te zoeken, maar nooit heeft hij het arme dier gevonden.

DERTIENDE LES.

LIED VAN DE BOER.

Wie rijdt daar naar zijn veld?
 Wie rijdt daar met zijn paard naar 't veld?
 Het boertje zingt, het boertje fluit,
 Het paardje springt en loopt vooruit.
 Zo gaan zij naar het veld.
 Gezond en welgesteld.

Wat doen zij op het veld?
 Wat doen nu man en paard op 't veld?
 Zij werken daar van 's morgens vroeg,
 De boer die drijft zijn os en ploeg.
 Zij zwoegen op het veld,
 Van wonder en geweld.

Wat staat daar op het veld?
 Wat staat daar op dat korenveld?
 Daar groeit nu graan in overvloed,
 Daar zie je wat het werken doet
 Van boer en os op 't veld,
 — Al wordt het niet geteld!

*(Overgenomen uit Zonnestralen
 van J. A. van Droogenbroeck.)*

VEERTIENDE LES.

BIJNA VERDRONKEN.

1.—Er was eens een jongen, die heel ongehoorzaam en ongezeglik was. Als zijn vader tot hem zei : „Piet, je mag dat niet doen, dan deed hij het toch, of als zijn moeder zei : „’t Is nu al laat en je moet naar bed,“ dan zat hij over een kwartier nog in de kamer te spelen.

’t Was jammer, dat Piet zo ongehoorzaam was, want hij had al dikwels moeten voelen, als hij niet horen wilde.

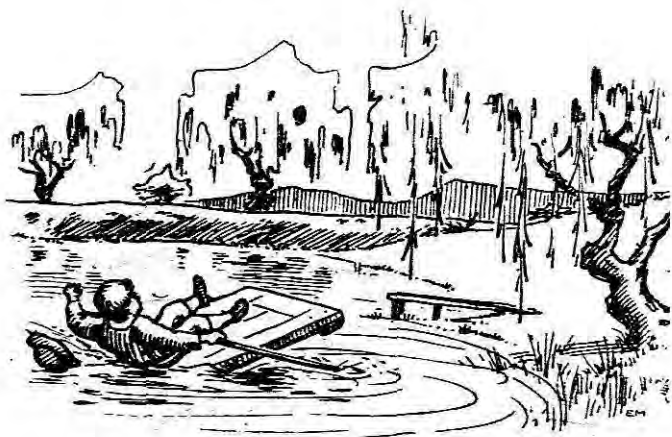
Hoe vaak had zijn vader hem niet verboden naar de dam te gaan. Want Piet kon niet zwemmen en zijn vader was bang, dat hij verdrinken zou. Maar Piet luisterde nooit en als zijn vader niet thuis was of aan het werk was, dan ging Piet dikwels naar het water om te vissen, of met kousen en schoenen uit in het water te lopen.

2. Eens stond hij weer bij de dam. Niet ver van de dam was Piet z’n vader bezig een nieuwe stal te bouwen. Maar nu was zijn vader weg naar het dorp om spijkers te kopen.

Op de kant dicht bij het water lag een oude deur, die gebruikt moest worden voor de stal.

„Wacht,” dacht Piet, „al kan ik niet zwemmen, hier is iets waarop ik varen kan. Ik kan zien, of ik de deur niet in het water kan krijgen.”

Zo gezegd, zo gedaan.

't Ging wel wat moeilijk, want de deur was zwaar, maar eindelijk lag hij in het water.

3.—En nu er op. Jongens, dat ging lekker. Met een plank stootte Piet van de oever af. Maar de deur bleef in de modder vast zitten, want aan de kant was de dam ondiep. Nog eens proberen. Een, twee, drr.....

O, weë, daar gleeed Piet uit en viel in het water.

„Help, help,” schreeuwde Piet. O, wat was dat water koud. Piet probeerde aan land te komen, maar dat ging niet; zijn voeten zakten al dieper en dieper in de modder. Nu zou hij zeker verdrinken.

„Help,” schreeuwde Piet nog eens.

4.—Gelukkig was zijn vader juist uit het dorp teruggekomen. Deze hoorde hem en liep zo hard als hij kon naar de dam, sprong in het water en haalde Piet er uit.

Nu moest Piet het weer voelen. Hij kreeg een ferm pak slaag en moest toen dadelik naar bed, op klaarlichte dag. En 't hielp niet, of Piet er weer uit wilde. In bed was hij en in bed bleef hij.

Maar het natte pak had Piet goed gedaan en later luisterde hij beter, als vader of moeder hem iets zei.

VIJFTIENDE LES.

EEN PRETTIGE AVOND.

1.—Het was Zaterdagavond. Als het Zaterdags mooi weer is, dan spelen de kinderen de gehele dag buiten in de tuin en 's avonds gaan ze met moeder naar de stad. Dan is zo'n Zaterdag prettig. Maar nu had het de gehele dag geregend. Dikke, grauwe wolken waren aan de lucht en de zon was de ganse dag niet te zien geweest. Alles was even nat. De regendroppels kletterden op het dak en tegen de vensterruiten en het water liep met een straal uit de goot op straat. Als het zulk weer was, dan moesten de kinderen binnen blijven, in de tuin konden zij niet spelen en 's avonds gingen zij ook niet naar de stad.

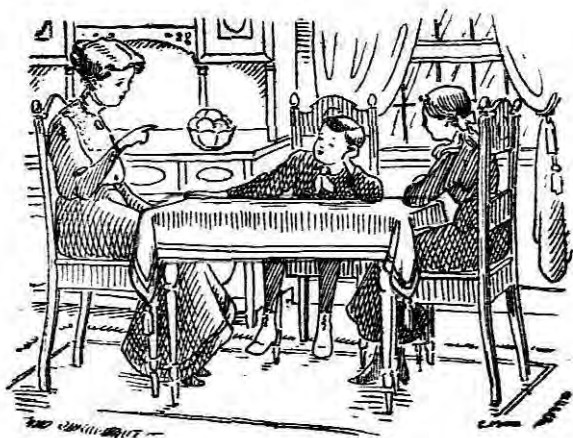
2.—„He, ik wenste, dat die regen ophield,” zuchtte Piet, „'t is zo vervelend om in huis te zitten.”

„Vervelend is het,” zei zijn zusje, „ik heb geen zin meer om te lezen. Als het nu droog was, dan konden wij naar de stad gaan, inplaats van hier in de kamer stil te zitten en niets te doen.”

„Kom, kinderen,” zei Ma, „jullie moeten niet zo mopperen. Je weet het : na regen komt zonne-

schijn. Morgen is het zeker mooi weer. Dan gaan we in de middag wandelen. Kom nu eens bij de tafel zitten, dan kunnen jullie elkaar raadsels opgeven."

3.—„Ja, dat is prettig," riepen de kinderen.
„Begint u maar."

„Ik zie, ik zie, wat jij niet ziet."

„Wat ziet u dan?"

„Ik zie..... zwart."

„Zwart... het boek, dat op de tafel ligt," zei Piet.

„Mis hoor. Nu mag je nog eens raden en dan is het de beurt van Marie."

„Mijn schoenen, Ma.” „O, neen, weer mis, die kan ik immers niet zien.”

Nu is het de beurt van Marie : „De lijst van de spiegel!”

„Mis, die is donker bruin, hij is niet zwart.”

„Dan weet ik het niet. Ik geef het op.”

„De vlieg, die daar op de muur zit.”

„O, zo'n kleine vlieg kan ik niet zien. Maar nu weet ik iets,” riep Piet. „Marie mag het zeggen : Wat is zwaarder : honderd pond veren of honderd pond ijzer?”

„Honderd pond ijzer natuurlijk,” roept Marie.

„Mis!”

„Mis? IJzer is toch zwaarder dan veren.”

„O, denk je dat. Hoeveel wegen de veren?”

„Honderd pond!”

„Goed, en het ijzer?”

„Ook honderd pond.”

„Hoeveel pond is het verschil?”

Nu ziet Marie het ook. Nu geeft Marie een raadsel op :

Wat is in de put, maar niet in het water?

Wat is in de hut, maar niet in de kraal?

Wie mij kan zeggen, wat dat is,

Die is slim, heel slim, gewis.

Wie kan dat nu raden?

ZESTIENDE LES.

WAT IK OP MIJN VERJAARDAG KRIJG.

1.—Het zou spoedig mijn verjaardag zijn. Zo'n verjaardag is een prettige dag; weken van te voren telde ik reeds, hoeveel dagen het nog duren zou. En telkens vroeg ik aan Ma: „Wat zal ik nu van U en Pa op mijn verjaardag krijgen?”

„Nu Jan,” zei Ma, „wat wil je graag hebben? Schrijf het maar eens op een vel papier, dan kan ik het niet vergeten.”

En dat deed ik. Nu als ik zelf kiezen mag, dan weet ik het wel. Ik begon dus:

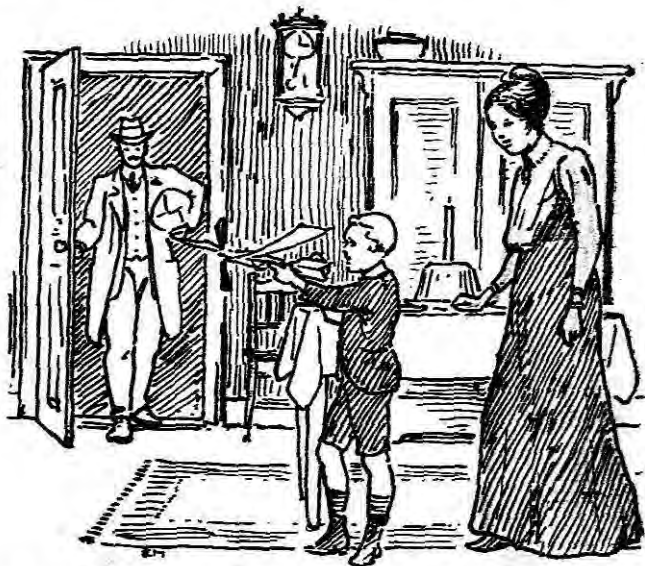
Bovenaan schreef ik: vliegmasjien, want die had ik in de Kerkstraat in een winkel gezien — stoommasjientje — een voetbal — een leesboek en nog veel meer.

2.—Toen ik het lijstje aan Ma gaf, vroeg zij: „Wat wil je met zo'n vliegmasjien doen? Wil je misschien naar Pretoria vliegen, dan gaan Pa en ik mee.”

„Ach neen, Ma. 't Is maar een kleine. Ik wil eens zien, hoe zo'n ding gaat, als ik dan groot ben, maak ik er zelf een.”

Toen lachte Ma eens.

✓ Eindelijk kwam de verjaardag. 's Morgens vroeg stond ik op, voor dag en dauw. Zodra ik de haan hoorde kraaien, sprong ik uit mijn bed.

Ik was nieuwsgierig te weten, welke presentjes ik krijgen zou.

3.—Ma stond in de kombuis. Ze was bezig koek te bakken. Toen ik in de eetkamer kwam, lag er een groot pak op tafel.

„Nu raad eens wat er in zit?” zei Ma.

„Een voetbal”

„Hoe kan dat nu. Een voetbal is rond en dit pak is langwerpig. Raad nog eens.”

„Een doos met verf.”

„Weer mis. Maak het pakje maar eens open.”

Wat zou er in zitten? Voorzichtig maakte ik het touw los. Jongens, wat een groot stuk papier zat er om. En toen dat er af was? Een kleine vliegmasjien.

Je begrijpt, dat ik blij was. Ik had niet gedacht, dat ik zo iets zou krijgen.

„Nu zal ik hem vanmiddag laten vliegen,” riep ik, „als mijn vriendjes komen.”

4.—Toen kwam Pa de kamer binnen, met een pak onder de arm.

„Nu, mijn jongen,” zei Pa, „ik wens je veel geluk met je verjaardag. Hier heb ik wat voor je.”

Ik maakte het pak gauw los.

’t Was een voetbal en een pomp om hem op te blazen. Wat hadden we die middag een plezier. Eerst met de vliegmasjien. Hij vloog als een vogel door de lucht en toen speelden we ’n poosje met de voetbal. Ik wenste wel, dat het iedere dag mijn verjaardag was!

ZEVENTIENDE LES.

RAADSEL.

Ik zie een ding, dat jij niet ziet.
 Ik zie wat moois, maar 'k noem het niet.
 Kom, zeg nu vlug, wat of het is.
 Let op, dan raad jij het gewis :
 Het hangt maar al en mag niet staan,
 En altijd, altijd moet het gaan —
 Tik, tak, tik, tak, tik, tak!

Ik zie een ding, dat jij niet ziet.
 Ik zie wat moois, maar 'k noem het niet.
 Soms roept het : „nu naar school, mijn vrind!”
 Soms ook : „nu ga je slapen, kind!”
 En als wij sluim'ren in de nacht,
 Dan roept het nog heel stil en zacht :
 Tik, tak, tik, tak, tik, tak!

(Uit : *Klein Liedboek,*
H. de Raaf en B. Baas).

ACHTTIENDE LES.

EEN BRIEF VAN MARIE AAN HESTER.

Johannesburg,

20 Januarie 1912.

Lieve Hester,

Gisteren heb ik je brief ontvangen. Ik heb hem 's avonds voorgelezen, toen we aan tafel zaten. Wat heb je dat grappig verteld van die jongen, die bijna in een put was gevallen. Ma zat met aandacht te luisteren en toen ik las : „Als een kat kroop ik door de heg, ik scheurde mijn mooie rok aan het prikkeldraad” — toen riep Ma uit : „Dat is niets, als nu de arme jongen maar niet verdronken is...”

Er ging een zucht van verlichting op, toen we hoorden, dat het zo goed was afgelopen. Ik kan me zo voorstellen, dat je hard gelachen hebt, toen je de kleine daar in het bad zag liggen.

Hier is weinig nieuws. Johannesburg staat nog steeds op dezelfde plek. 't Is hier een paar dagen zeer warm geweest en de regen wil ook niet komen.

In de stad is het zeer stoffig. Gisteren ben ik daar nog geweest. 't Was er niets prettig, zoveel stof. Ik was blij, toen ik weer thuis kwam. Je weet, dat we hier, waar wij wonen, geen last van de stof hebben.

Je zal zeker over een paar dagen weer thuis komen. Onze school begint aanstaande Dinsdag weer. Ik zal Maandag aan het Parkstation zijn

om je af te halen. Ik moet eerst nog eens opzoeken, hoe laat de trein uit Natal hier aankomt. 's Morgens zeer vroeg, dat weet ik, maar hoe laat presies, dat weet ik niet. Zeg eens, breng een mandje van die lekkere abrikozen mee, als je ze ten minste niet allemaal opgegeten hebt.

Nu, lieve Hester, tot ziens.

Je Vriendin,
MARIE.

NEGENTIENDE LES.

DE MUIZEN, DIE DE KAT EEN BEL
WILDEN AANBINDEN.

1.—De oogst was voorbij. Een paar weken geleden hadden de landen vol gestaan met goudgeel graan. Maar de boer en zijn kaffers hadden het koren afgesneden en de dorsmasjien had het gedorst. De grote korenschuur lag volgestapeld met zakken koren, die later naar het dorp zouden worden gebracht. Dan werden ze op de markt verkocht.

's Nachts, als iedereen in huis sliep en het overal heel stil was, dan kwamen de muizen uit hun nesten en gingen naar de schuur. Daar was nu volop eten. Zij knaagden met hun scherpe tandjes een gaatje in een korenzak en aten dan zoveel, als ze maar lustten. Dat was een lekker leventje voor die muizen. Zij werden dan ook spoedig dik en vet.

2.—Maar toen de boer op zekere dag in zijn schuur kwam, toen bemerkte hij dat de muizen bezig waren zijn koren op te eten.

„Wacht,” dacht hij, „ik zal jullie leren mijn koren te eten.”

Hij had een grote kat, een goede muizer.

Voortaan werd deze nu 's nachts in de schuur opgesloten. En toen de muizen weer kwamen om zich dik te eten, toen zat de kat in een hoekje te loeren en smulde op zijn beurt van een paar lekkere muizen. Zo ging het iedere nacht. De muizen konden niet in de schuur komen, of de kat

beet er een paar dood. Dat kon zo niet langer gaan. Er moest iets aan gedaan worden.

3.—Een oude, verstandige muis riep toen een vergadering in de schuur bijeen. Als voorzitter sprak hij de vergadering toe :

„Dames en heren, we zijn hier niet meer veilig. We worden mager van verdriet en ook, omdat we niet meer zoveel kunnen eten. Een groot, lelik, zwart roofdier loopt hier rond om ons

te vangen. Als het zo door gaat, dan gaan we allen dood en vinden een graf in de maag van de kat. Ik stel voor, dat we een andere plek opzoeken. We moeten de schuur verlaten."

Daar wilden de andere muizen niets van horen. De schuur verlaten! waar men zo lekker kon eten. Neen, dat nooit!

4.—Toen stond een jonge muis op, die met een fijn stemmetje piepte:

„Broeders en zusters. Ik zal jullie eens wat vertellen. Waarom kan de kat ons vangen? Omdat wij hem niet horen, als hij loopt. Horen wij hem komen, dan is het gevaar voorbij. Dan kunnen wij weglopen, voordat hij bij ons is. We moeten dus de kat een bel aanbinden, dan horen we hem dadelik.

„Maar wie zal het doen?" vroeg de oude muis.

„Ik," riep de kleine.

Maar de oude muizen, die goed wisten wie de kat was, schudden het hoofd. Zij gingen naar hun nest terug. Toen wilde de kleine weer spreken. Maar, o wee, daar kwam een kattepoot en sloeg hem boven op zijn kop. Dat was een schrik. De hele vergadering stooft uiteen.

Niemand heeft de kleine muis weer gezien en de kat loopt nog steeds zonder bel rond.

TWINTIGSTE LES.

BIJ DE SMID.

Heisa, dat hamert er lustig op toe;
Smidje, vertel ons eens, word je niet moe?
Toen we vanmorgen naar school zijn gegaan,
Was jij al lang aan het smeden en slaan!
Oef, wat een werken en zweten is dat —
Wacht eens een omzien en rust nu eerst wat!

Maatjes, je ziet er zo dom nog niet uit.
Maar van het smeden versta je geen duit;
't IJzer is gloeiend, zoals jullie ziet;
Wacht ik een beetje, dan deugt het weer niet;
Denkt er om jongens, 't is goed, dat je 't weet:
IJzer, dat goed houdt, moet gloeiend gesmeed!

(J. P. HEIJE).

EEN EN TWINTIGSTE LES.

SAREL KRIJGT EEN NAT PAK.

1.—Wij woonden 'n heel eind van school af. Iedere morgen gingen wij om zeven uur al op pad. 't Was een uur lopen naar school. Om vijf uur kwamen wij 's avonds dan thuis. De afstand was te groot om tussen de schooltijden naar huis te gaan.

Een eindje voor de school stroomde de spruit. Hij was meestal niet diep, ja, soms was er in het geheel geen water in. Maar als het geregend had, dan stroomde er veel water van de kopjes af. Dan werd het spruitje een rivier en was het gevaarlijk om er door te lopen. Daarom had men er juist voor de school een bruggetje over gemaakt. Als de spruit nu vol water was, dan liepen de schoolkinderen over de brug en kwamen zo veilig aan de andere kant.

2.—Wij liepen altijd met ons drieën naar school: Sarel, een jongen die niet ver van ons woonde met zijn zusje en ik. Sarel was een goede jongen. Maar toch was hij dikwels wild en onvoorzichtig. Als er iets gewaagd moest worden, dan was Sarel altijd haantje de voorste. De vo-

rige nacht had het hard geregend, maar 's morgens was de lucht helder, toen wij naar school gingen.

Eerst ging ik naar het huis, waar Sarel woonde, om hem en zijn zusje te halen.

3.—„Wees voorzichtig bij de spruit,” riep zijn Ma, „ga maar over de brug en probeer niet door het water te gaan.

Sarel had dat wel gehoord, maar toen wij bij de spruit kwamen, zei hij : „Nu, ik ben niet bang, ik trek mijn kousen en schoenen uit en loop door het water in plaats van over de brug. Kom, ga op mijn rug zitten, dan draag ik je over. Sannie.”

„Maar Ma heeft gezegd, dat we over de brug moeten gaan,” antwoordde zijn zusje.

„O, ben je weer bang, dat zijn jullie meisjes altijd.”

„Bang ben ik niet, maar zal je me dan goed vasthouden, Sarel?”

„Natuurlik, klim maar op.”

4.—En daar gingen zij. Voetje voor voetje, want Sarel had een zwaar vrachtje, tot aan de knieën in het water. Maar, jawel hoor, de klippen waren glad en toen Sarel midden in de spruit kwam, waar de stroom sterk was, gleed hij uit. Van schrik liet hij Sannie los en daar lagen ze in het water. Druipnat stonden zij aan de andere oever. Naar school konden zij niet gaan. Toen moest Sarel toch over de brug naar huis terug. En toen hij thuis kwam, kreeg Sarel nog een pak.

TWEË EN TWINTIGSTE LES.

.HET HAASJE.

I.

1.—Buiten in het veld, niet ver van de groentetuin, heeft een haas zijn nest.

Mooi is het niet, niet zo kunstig gemaakt als dat van de vogeltjes. Wat droog gras en verdorde blaren door de wind in een holte gewaaid, is alles. Ook is hij niet tevreden met één nest. Hij heeft er verscheidene op verschillende plaatsen.

2.—Overdag rust hij, dan blijft hij in zijn nest, maar 's nachts is hij in het veld, dan zoekt hij voedsel of springt met zijn maats in de maneschijn rond.

Overdag durft hij ook niet goed uit zijn nest komen. Hij is bevreesd voor de honden. Maar 's nachts is het donker en zodra hij een hond bespeurt, kan hij zich gemakkelijk in het gras verbergen. X

3.—Soms in de winter, als het gras dor is en er niets in de tuin groeit, dan loopt hij ook overdag rond om voedsel te zoeken. Dat vindt de haas niets prettig; want het is gevaarlijk, als de honden los lopen.

Nu is het winter. 's Nachts is het koud en het veld is zo kaal, dat er voor dieren bijna niets te eten valt. Het begint al dag te worden en nog is de haas buiten. Hij heeft honger, want hij heeft nog niets gegeten. Eerst moet hij nog naar de tuin gaan om te zien of er niet ergens een koolstronk staat, waaraan hij knabbelen kan. De tuin is dicht bij het huis en ook dicht bij het erf, waar de hond loopt.

Als de hond hem niet bemerkt, zal het goed gaan, maar anders niet.

DRIE EN TWINTIGSTE LES.

HET HAASJE.

II.

1.—In het kale veld op klaarlichte dag is er weinig kans weg te kruipen.

Lopen alleen kan hem dan redden! Daar heeft de hond hem gezien. Met grote sprongen komt hij op hem af. Gelukkig, de haas bemerkt zijn vijand.

En dan begint de wedren. Als de wind springen zij over de grond. De haas vooruit, de hond er achter.

Daar ginds in de verte ligt een andere plaats, daar moet de haas heen, want daar is hij veilig.

2.—Maar als men niets gegeten heeft en als de honger ons kwelt, dan gaat het moeilijk hard te lopen.

En langzamerhand wordt de afstand tussen de twee kleiner. De haas spant al zijn krachten in. Nog een eind. Dan is hij er.

In de heg om de tuin is een kleine opening, waar de hoenders gewoon zijn door te kruipen.

Daar moet de haas door. Nog een paar sprongen, hup, hup, hup!!

3.—Door de opening nu en onder het hoenderhok! Daar kan de hond het niet bereiken. Maar deze geeft de jacht niet op. Door de kleine opening kan hij niet en nu loopt hij snuffelende

langs de heg en komt bij het hek, dat open staat. Nu is hij op het erf en bij het hoenderhok. Maar, o wee! op de stoep voor het huis ligt de grote waakhond van de boer. Deze ziet de vreemde indringer. Als de wind vliegt hij op hem af! Kijk eens, wat een stof, nu die twee aan het vechten zijn!

De haas, die nu weer door de opening kruipt om zijn nest op te zoeken, denkt: „Wie niet sterk is, moet slim zijn.”

VIER EN TWINTIGSTE LES.

DE KLEINE ROKER.

Weggekropen in een hoekje,
Rookte Hein eens een sigaar,
En hij rookte en hij smookte
Als een man van zestig jaar.

Maar het duurde geen kwartiertje,
Of hij werd zo wit als krijt;
Kon niet staan meer op zijn benen —
O, wat had ons ventje een spijt!

Moeder bracht hem gauw naar bed toe
En was vreeslik ongerust.
„Wat scheelt Hein toch, dat hij bleek ziet
„En geheel geen eten lust?”

„Wel, mijn jongen, zeg, wat is er?
„Straks nog was je zo gezond —”
Maar ons Heintje gaf geen antwoord,
Deed, alsof hij niets verstond.

(Naar A. Put).

VIJF EN TWINTIGSTE LES.

EEN VERRASSING.

I.

1.—Het was in de vruchtetijd. Dat is een heerlijke tijd, niet waar? In de boomgaard hangen de vruchtbomen vol van de lekkerste vruchten. Soms breken de takken van de bomen, zo vol hangen zij. En hoe aangenaam is het, om de vruchten van de boom te plukken en zo vers op te eten. Dan kan men eerst smullen. Maar sommige jongens zijn niet tevreden met vruchten uit hun eigen tuin. Soms is het net, alsof de vruchten uit de tuin van hun buurman lekkerder smaken dan hun eigen fruit.

2.—Vooral als zo'n jongen 's morgens vroeg of 's avonds laat stilletjes door de heg kruipt, fluks in de boom klimt, 'n paar mooie peren afplukt, die in de zak steekt, en dan weer gauw terug gaat, om ze achter zijn huis op te eten.

Soms vergeten onze jongens, dat het stelen is. Maar jongens zijn nu eenmaal jongens, daar is niets-aan te veranderen.

3.—Koos woonde niet ver van het dorp op een plaats. De boeren woonden daar dicht bij

elkaar. Ieder had zowat twintig morgen grond, waar zij mielies of koren op zaaiden. Bij ieder huis was een groentetuin en 'n grote boomgaard. De groenten en de vruchten, zoals appelen, peren,

abrikozen en perziken brachten de boeren naar de markt in het dorp en daar verdienden ze heel wat geld mee. De vader van Koos had ook z'n mooie boomgaard met veel vruchtbomen. Als de vruchten rijp waren, kon Koos net zoveel eten, als hij maar wilde. De tuin van Koos z'n vader grensde aan de tuin van de buurman. Daar stonden ook prachtige vruchtbomen.

ZES EN TWINTIGSTE LES.

EEN VERRASSING.

II.

1.—Op zekere dag kreeg Koos trek in een peer. Dat was niets. Maar die peer hing aan een boom, die in de tuin van zijn buurman stond.

Nu wist Koos, dat er niemand bij buurman thuis was. Het was op een Zaterdag en de gehele familie was naar het dorp.

„Zie zo,” dacht Koos, „nu kruip ik stilletjes door de heg en ga dat lekkere peertje eten.”

Zo gezegd, zo gedaan.

2.—Nu moet je weten, dat Koos slechte ogen had en 'n bril droeg. Hij was bijziende. Iets, dat ver weg was, kon hij goed zien, maar iets, dat dicht bij was, daar zag hij zonder zijn bril niets van.

Voordat Koos door de heg kroop, zette hij zijn bril af en hing hem aan een takje van een boom. Daar zou hij hem weer vinden, als hij terug kwam.

Toen door de heg en naar de boom. Een, twee, drie — — daar zat hij al op een tak en smulde

van een lekkere peer. „Nu, die zijn sappig, ik lust er nog wel een,” dacht Koos.

3.—Boven zijn hoofd hing een nest van paardebijen. Toen Koos in de boom klom en zo dicht bij hun nest kwam, begonnen deze insecten te trillen van woede. Maar daar Koos hun nest niet aanraakte, hadden zij hem nog niet gestoken. Het nest hing aan een tak en zo van ver zou men zeggen, dat het een peer was.

Dat dacht Koos ook. Had hij zijn bril nu op gehad, dan had hij het gezien. Maar nu zag hij het niet.

Zie, daar steekt hij zijn hand uit om die „lekkere peer” te grijpen. Maar wat is dat?

„IJa, — een schreeuw — een val — en Koos ligt op de grond. Een paardebij had hem boven op zijn hoofd gestoken! Gelukkig dat Koos geen arm of been gebroken had.

't Was een wonder, zo gauw als Koos toen door de heg terug kroop

ZEVEN EN TWINTIGSTE LES.

DE JAKHALS EN DE HAAN.

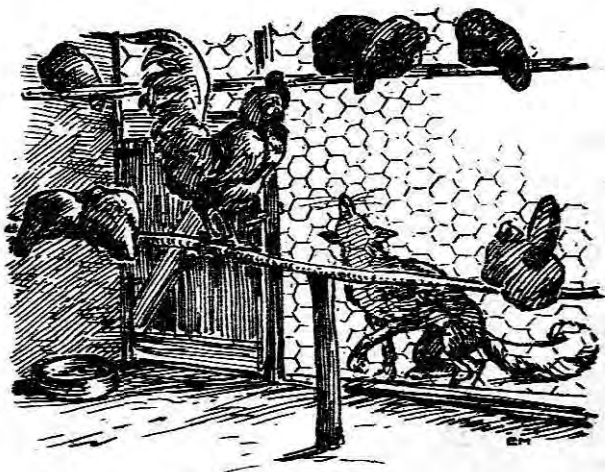
1.—'t Was op een koude nacht, dat een jakhals uit zijn warm hol kroop. Een koude Zuidewind blies over de vlakke en alles was witgerijpt. Je begrijpt, dat het niet lekker daar buiten was. Daarom was de jakhals ook liever in zijn hol gebleven. Als men 's morgens in een warm bed ligt en het zo koud buiten is, dan is het moeilijk vroeg op te staan. Maar de jakhals moest er uit. Als hij in zijn hol gebleven was, dan was hij van de honger gestorven, want de vorige dag had hij niets gegeten. En daarom kroop hij naar buiten om te zien of er niet ergens een hoender los liep, die hij dan als zijn ontbijt kon opeten.

2.—Het was nog donker, en alle hoenderhokken waren gesloten. Nergens kon de jakhals iets vinden. Zo had hij al meer dan een uur rondgedwaald en reeds begon het in het Oosten licht te worden. De jakhals werd bang, dat de boer hem misschien zien zou en dan was het gedaan met onze vriend. Zodoende wilde hij naar zijn hol terug gaan, want, dacht hij: „Liever een hongerige jakhals, dan een dode jakhals.”

Maar daar kraaide een haan in de verte.

„Ha, ha,” lachte de jakhals, „waar zou dat haantje zitten?”

3.—Zo hard als hij kon, liep hij naar de plek, van waar het gekraai kwam. Daar zag hij

de haan in het hoenderhok zitten. Maar de deur was toe en voor het hok was hoenderdraad gespannen, zodat de jakhals er niet binnen kon komen.

„Wel, meneer de haan,” riep de jakhals, „zeg me eens, hoe het komt, dat je zo vroeg al begint te zingen. Het is de mooiste muziek, die ik ooit gehoord heb. Ach, zing toch nog eens.”

4.—De haan stond toen recht op de stok, klapte de vleugels, rekte de hals uit en liet weer een luid gekraai horen.

„Wel, wel,” zei de jakhals, „uw zachte stem is prachtig, o koning van de zangvogels. Kom toch naar buiten en laten wij vrienden zijn.”

Dat wilde de haan niet. Hij was te trots om de vriend van een jakhals te zijn.

„Geef mij dan een kans uw gezicht te zien,” smeekte de jakhals. Toen sprong de haan van zijn stok en stak zijn kop door het draad.

Hap — deed de jakhals, en beet zijn kop af en at hem op.

Toen de vrouw van de boer een uur later naar haar hoenders kwam kijken, vond zij een haan zonder kop.

ACHT EN TWINTIGSTE LES.

VROEG GROOT.

Klein Jantje wou graag groot zijn,
 Zo groot als vader was;
 Met alles wou hij meedoen,
 Maar kwam soms slecht te pas.

Van alles wou hij eten,
 Wat ook op tafel kwam;
 En toen eens bij de biefstuk
 Zijn vader mosterd nam, —

Vroeg Jantje daadlik :—, „Vader,
 Geef mij wat mosterd, toe,
 Ik wil dat ook graag eten!”
 En Pa vroeg :—, „Mag hij, Moe?”

De moeder knikte lachend :
 „Ja, geef hem maar gerust,
 Laat Jan een lesje leren,
 Geef hem, zoveel hij lust.”

Een flinke lepel mosterd
 Komt nu op Jantje's bord;
 Nu zal hij lekker eten!
 Maar wat hem nu wel schort?

Zijn ogen staan vol water
En open staat zijn mond,...
En Pa zegt :—„Eet maar, Jantje!
Kom, mosterd is gezond.”

Maar Jantje schuift zijn bord weg
En zegt :—„ik lust niet meer!”
Maar in gedachten zegt hij :
„Nooit vraag ik mosterd weer!”

NEGEN EN TWINTIGSTE LES.

TIJD GENOEG.

1.—Er was eens een jongen, die altijd tijd genoeg had. Als zijn moeder hem 's morgens riep : „Jan, sta nu op, het is al laat,” dan dacht Jan : „Ach wat, laat, ik heb nog tijd genoeg” en dan draaide hij zich nog eens in bed om en stond pas 'n half uur later op. Het gevolg was dikwels, dat hij zonder ontbijt naar school moest.

2.—Als hij vroeg genoeg voor het ontbijt was, dan ging hij met zijn broertje mee naar school. Onderweg moest hij altijd spelen. Zijn broertje zei dan tot hem : „Kom nu, Jan, speel nu niet, anders komen we te laat op school. Maar dan antwoordde Jan : „Ach, wat, te laat, we hebben nog tijd genoeg.”

Het gevolg was dan vaak, dat hij te laat kwam. Dan moest hij, terwijl de andere kinderen naar huis gingen, om vier uur nablijven om regels te schrijven : Ik moet niet te laat komen.

Zodoende kwam onze vriend met zijn „tijd genoeg” dikwels „tijd te kort.”

3.—Op zekere vakansiedag zou 'n oom van Jan met zijn kinderen 'n uitstapje gaan maken.

Jan z'n oom woonde in dezelfde stad en nu mocht Jan meegaan naar Pretoria. Jongens, wat een pret. Eerst in de trein en dan naar de dieretuin, om daar limonade te drinken en veel koek te eten. Nu, daarvoor had Jan tijd genoeg.

De volgende morgen vroeg, om kwart over acht, vertrok de trein. Aan het Parkstation moest Jan zijn oom ontmoeten en dan zouden zij allen met die trein naar Pretoria vertrekken.

Vroeg in de morgen riep Ma: „Jan, word wakker. Het is tijd.”

„Nu al tijd?” dacht Jan, „ik blijf nog even liggen. Ik heb tijd genoeg.”

4.—En toen hij eindelijk opstond, haastte hij zich niet. Op zijn gemak waste hij zich en kleedde zich aan en toen ging hij naar de eetkamer.

„Nu, Jan,” zei zijn Ma, „je mag wel voortmaken. 't Wordt al laat.”

„Ach, neen, Ma, ik heb nog tijd genoeg,” antwoordde Jan.

Eindelijk was hij de deur uit. Op zijn gemak liep hij naar de stasie. Hier en daar bleef hij voor een winkel staan en op de markt keek hij naar al het goed, dat er verkocht werd en naar de duiven, die de mielpitten kwamen oppikken. Daar sloeg de klok van het postkantoor acht slagen.

5.—„Acht uur al,” dacht Jan: „als ik nu hard loop, dan heb ik nog tijd genoeg.”

En Jan liep zo hard als hij kon naar het station. Maar, jawel hoor, toen hij aan het station kwam, ging de trein naar Pretoria net voor zijn neus weg. Hij zag nog juist zijn oom, die zijn hoofd door het raampje stak. Zeker om te zien, waar Jan bleef. Nu, Jan bleef, waar hij was: in Johannesburg. Hij had nu tijd genoeg om voor het eten weer thuis te zijn.

DERTIGSTE LES.

BRAND.

(Een vertelling van Oom Piet).

1.—Het is vele jaren geleden. Ik was nog maar een jongen van een jaar of tien. Bij ons op de plaats was er geen school en daarom ging ik iedere Maandag naar een plaats in de buurt en kwam iedere Vrijdagmiddag weer thuis. Mijn vader reed mij dan altijd met een kar heen en weer.

Ik was bij oom Hendrik in de kost. De onderwijzer woonde ook daar, want de school stond dicht bij het woonhuis. Achter het woonhuis was er 'n veekraal gemaakt, niet van klippen of draad, maar van doornbomen, die in het naburige bosveld gekapt waren.

Die kraal was onze speelplaats. Daar gingen wij jongens tussen de schooltijden allerlei spelletjes doen.

2.—Overdag was de kraal leeg. Het vee was in het veld, alleen stonden er 'n paar kalvers en 'n troep boklammetjes in.

't Was op een Maandag. Ik was zoals ge-

woonlik 's morgens weer van huis gekomen en had wat lekkere komfijt voor Tante Lena meegebracht, die moeder mij gegeven had.

Toch was er nog iets in de kar, waar moeder niets van wist. Ik had een oude pijp van mijn

oudste broer in de zak. Ik wilde ook eens groot zijn en 'n pijp roken.

3.—Dat was ik van plan, toen de school 's morgens uitging. Gauw naar de kraal en daar achter de dikke doorntakken mijn pijp aangestoken. Eerst smaakte het wel lekker, maar ik had er spoedig genoeg van.

Ik verborg mijn pijpje in de doorntakken, om het roken misschien later weer eens te proberen.

4.—Daar klonk de schoolbel. De school ging weer aan. Maar nauweliks zaten wij, of een jongen, die dicht bij het venster zat, riep uit :

„Kijk eens, meneer, wat een rook, de kraal staat in brand.”

Wat 'n schrik was dat. Dadelik snelden de onderwijzer en de jongens de deur uit naar de kraal. Het vee moest gered worden. Gelukkig dat de brand zo spoedig gezien was. De grote jongens dreven de jonge boklammetjes het veld in. Ook de kalveren, die aan een paal waren vastgebonden, liepen spoedig los. Aan blussen viel niet te denken. Er was geen water en de gehele kraal werd een prooi van de vlammen. Wij konden alleen beletten, dat het veld aan brand ging.

5.—Niemand begreep, hoe de brand ontstaan was. Maar ik wist het wel. 's Avonds, voordat ik ging slapen, vertelde ik aan Oom Hendrik, wat er gebeurd was.

Oom zei alleen : „Jongen, dat is goed afgelopen. Als mijn jong vee verbrand was, dan zou ik een groot verlies geleden hebben.

EEN EN DERTIGSTE LES.

„ROEKOE!”

Een duifje vloog door 't groene bos,
 Gedurig heen en weer.
 En legde telkens in een boom
 Wat dorre takjes neer;
 En vrolik klonk het af en toe :
 „Roekoe ! Roekoe !”

En toen de mooie zomer kwam,
 Toen lagen in het nest
 Twee lieve duive-kuikentjes
 En beide hadden 't best !
 Ze kirden daar maar blij te moe :
 „Roekoe ! Roekoe !”

Maar wrede Bart dwaalde in het bos ;
 Hij sloop door struik en heg ;
 Hij zag het nest, klom in de boom
 En nam de jongen weg.
 Toen klaagden de ouden droef te moe :
 „Roekoe ! Roekoe !”

P. LOUWERSE.

TWEË EN DERTIGSTE LES.

HET KLEINE MEISJE,

DAT VUURHOUTJES VERKOCHT.

I.

1.—Het was winter. Hoe koud was het daar in dat verre land. Het sneeuwde, en het begon al donker te worden. Het was de laatste avond van het jaar : oudejaarsavond.

In deze koude en duisternis liep een arm, klein meisje op straat, blootshoofds en barrevoets. Een hoed had zij niet gehad, maar pantoffels wel, toen zij van huis ging. Maar zij had ze niet lang gedragen. Het waren grote pantoffels, die haar moeder vroeger gedragen had. Ze waren zo groot, dat het kleine meisje ze verloren had, toen zij 'n drukke straat overstak tussen al de wagens en de karren. Het arme meisje liep nu op blote voeten, die rood en paars zagen van de kou, net als haar gezichtje en haar armen.

2.—In haar oud schortje droeg zij een paar pak vuurhoutjes. Een doosje had zij in de hand. Het was 'n slechte dag geweest; geen kopers en

geen geld. Zij had erge honger en bibberde van kou.

Arme kleine! De sneeuwvlokken vielen op haar lang, blond haar, dat zo mooi was; maar zij dacht niet aan haar blonde haren... Achter

alle vensters zag ze licht, en overal rook zij de geur van gebraden vlees. Het was oudejaarsavond. Daaraan dacht zij.

3.—In een hoek tussen twee huizen ging zij zitten. Maar toen zij daar zo stil zat, werd zij hoe langer hoe kouder, maar zij durfde niet naar huis gaan. Ze had geen geld en haar vader zou haar zeker slaan, als zij niets meebracht. En

thuis, ach, daar was het ook koud. De wind blies door het dak en door de scheuren in de muur, want het huis was oud.

Haar handjes waren bijna verstijfd van de kou. O, één vuurhoutje zou haar al verwarmen. Zou zij er een aansteken? Zij haalde er een uit. Rittt! hoe vlamde en brandde die! Het was een warm vlammetje en zo helder als een kaarsje.

4.—Wat een wonderlik licht was het. Het was net of zij voor een grote stoof zat, toen zij in de vlam keek. Een blinkende stoof met grote koperen knoppen en koperen poten. Hoe helder brandde het vuur en hoe lekker warm was het. De kleine stak haar voetjes al uit om die te warmen; maar..... daar ging de vlam uit; de stoof verdween, en daar zat zij met een afgebrand vuurhoutje in de hand.

DRIE EN DERTIGSTE LES.

HET KLEINE MEISJE,
DAT VUURHOUTJES VERKOCHT.

II.

1.—Toen schrapte ze weer een vuurhoutje aan, dat brandde en schitterde, en daar waar het schijnsel op de muur viel, werd de muur doorzichtig. De kleine kon nu in een kamer zien. De tafel was gedekt. Op een helderwit tafellaken stond een grote schotel met een gebraden gans, die met appels en pruimen opgevuld was. Wat 'n heerlike geur. En kijk eens! Daar sprong de gans uit de schotel en waggelde over de vloer, met vork en mes in de rug, naar het arme kind. Zij wilde haar hand uitsteken om de gans te grijpen, maar daar ging het vuurhoutje uit; toen was er niets anders te zien dan de koude, dikke muur.

2.—Toen stak zij het derde vuurhoutje aan. Dadelik zat zij onder een prachtige Kerstboom: de grootste en de mooiste, die zij ooit gezien had. Duizenden kaarsjes brandden tussen de groene blaren en overal blonken er heldere sterretjes. Het meisje stak haar handen uit om

ze te grijpen; het vuurhoutje ging uit en de lichtjes van de Kerstboom stegen hoger en hoger; het werden eindelijk sterren aan de hemel. Een daarvan verschoot en liet een lange vuurstreep achter zich.

„Nu sterft er iemand,” dacht de kleine. Want haar lieve grootmoeder, die dood was en die altijd zo goed voor haar geweest was, had haar dat verteld: Als er een ster verschiet, dan sterft er iemand.

3.—Nog eens stak zij een vuurhoutje aan. Het werd weer helder licht en in het midden stond haar grootmoeder, die haar met haar zachte, vriendelijke blik aankeek.

„Grootmoeder,” riep de kleine, „neem mij mee. Als het vuurhoutje uitgaat, dan is u weer weg, net als de koperen stoof, net als de gans en de mooie Kerstboom.”

En haastig streek ze al de vuurhoutjes aan, die nog in het doosje zaten, en het werd zo helder als op klaarlichte dag. Nooit was grootmoeder zo mooi en zo groot geweest. Zij nam het meisje in haar armen, en beiden vlogen nu vrolijk in dit heldere licht, hoog boven de aarde, hoog, zeer hoog. En daarboven was koude, noch honger, noch angst.

4.—Maar in de hoek, tussen de twee hui-

zen, zat 's morgens het kleine meisje met een glimlach om de lippen, gestorven, gestorven van kou op de laatste avond van het oude jaar. De nieuwjaarszon ging op over het kleine lijkje. Daar zat het kind met wat afgebrande vuurhoutjes in de hand.

„Ze heeft zich willen verwarmen,” zei iemand.

Maar niemand wist, welke mooie dingen zij gezien had en met welk een grote blijdschap zij met haar oude grootmoeder meegegaan was.

(ANDERSEN) . .

VIER EN DERTIGSTE LES.

DE WINTER.

Hoe doods lijkt alles,
Nu 't winter is,
Doch 't zonnetje schijnt helder,
De lucht is fris.

De bomen wierpen
Hun blaren af.
De wind verdreef ze alle
Gelijk het kaf.

Maar uit het dode
Het leven spruit;
Als straks de tere bloesem
Zijn knop ontsluit.

Wel lijkt nu alles
Heel dor en kaal,
En zijn de wijde velden
Erg droog en vaal.

VIJF EN DERTIGSTE LES.**DE LENTE.**

Reeds stuurt de lente
Zijn boden rond :
Een milde regen
Doorweekt de grond.

Hier spruiten blaren
Aan bomen uit,
Ginds zingen vogels
Met zoet gefluit.

De geur van rozen
Vervult de lucht,
De bloesems spreken
Van rijke vrucht.

De kinders spelen
In 't groene gras,
Alsof er nimmer
Een winter was.

ZES EN DERTIGSTE LES.**DE ZOMER.**

Nu spreiden de bomen
Hun takken wijd uit,
Beladen met kleurig
En welriekend fruit.

En vlijtige mensen
Staan 's morgens vroeg op;
En snuiven begerig
De morgenlucht op.

En wordt het soms broeiend,
Een onweder brengt
Verfrissing aan planten,
Door hitte verzengd.

En in de vakansie
Gaan de kinders naar 't bos
En spelen er vrolik
En dapper op los.

ZEVEN EN DERTIGSTE LES.

DE HERFST.

De herfst brengt zijn schatten
In schuur en in huis,
Die 't zonnetje rijpte
Bij windegesuis.

De bloemen verdorren
En droog wordt hun steel,
En 't eerst groene lover
Verkleurt nu tot geel.

De knorrige herfstwind
Schudt ruw boom en tak,
Maar wij zitten rustig
Onder het veilige dak.

Brengt zo ons zijn zoet
En zijn zuur elk getij,
Blijf steeds onder alles
Tevreden en blij.

ACHT EN DERTIGSTE LES.

VIJF IN EEN DOP.

I.

1.—In een groentetuin groeiden vijf erten. Samen groeiden zij in één dop. Veel ruimte was er niet, maar de dop was toch groot genoeg voor de vijf erten. De erten en de dop waren groen; daarom dachten ze dat de hele wereld groen was. 't Was wel lekker daar binnen. Overdag scheen de zon door de groene schil en was het er lekker warm en 's nachts was het er niet koud, want de vijf lagen dicht bij elkaar. Zo groeiden ze daar binnen en werden iedere dag groter en groter en iedere dag werd hun huis dan ook kleiner en kleiner voor hen. „Iets moet er gebeuren,” dat voelden de erten wel, „maar wat?”

2.—„Moeten we hier altijd blijven?” vroegen zij aan elkaar. „We worden hier oud en hard. Er is nog wel wat anders buiten onze dop, als we er maar uit kunnen komen.”

„Heb geduld,” zei de oudste, die zeer verstandig was. „Wat gebeuren moet, zal gebeuren.”

Dagen en weken gingen voorbij. De erten en de schil werden geel, net als rijp koren.

„De gehele wereld is geel,” zeiden ze tot elkaar.

Een paar dagen later voelden zij plotseling een schok. De dop werd afgeplukt en in een grote, donkere zak gedaan in gezelschap van heel veel andere doppen.

3.—„Nu zullen we iets van de wereld zien,” zei er een.

„En ik zou wel eens willen weten, wie van ons het meeste zal zien,” zei de jongste.

„Wat gebeuren moet, zal gebeuren,” zei de oudste. Krak, daar sprong de schil open en de vijf erten rolden in de hand van een jongen. De jongen had een hol riet, waarmee hij erten schoot; een erteblower heet zo'n ding.

4.—„Mooie erten om te schieten,” dacht de jongen, en daar zat er al een in het riet en Pppff! —daar vloog hij de lucht in.

„Nu vlieg ik de wijde wereld in! Ik ga verder dan jullie.” En weg was hij.

„Ik vlieg regelrecht naar de zon,” riep de tweede, en wisshh—daar ging hij!

En zo ging het met alle. Eerst in de erteblower en dan de lucht in.

NEGEN EN DERTIGSTE LES.

VIJF IN EEN DOP.

II.

1.—„Wat gebeuren moet, zal gebeuren,” riep de verstandige oude ert, terwijl hij door de lucht vloog.

Toen viel hij in een kleine opening in het vermolmde kozijn van een dakvenster. Daar was het lekker zacht op het mos en de aarde. Daar lag hij nu. Niemand zag hem, maar toch werd hij niet vergeten.

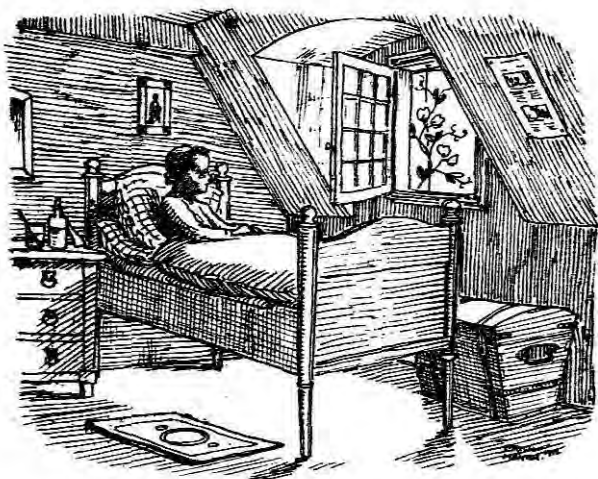
„Wat gebeuren moet, zal gebeuren,” zei hij.

Op het kamertje achter het raampje woonde een arme moeder met haar dochttertje. Het meisje was zwak en ziekelijk en moest bijna de gehele dag op bed blijven.

2.—Al een paar maanden was het arme kind zo ziek, dat zij de kamer niet kon verlaten. Zij waren arm en de hele dag moest de moeder het huis uit om te werken en het brood voor zich en haar kind te verdienen. Zij ging bij de mensen werken : het huis schoon maken of het wasgoed strijken.

Zij was sterk en gezond en niet bang om te werken.

Iedere avond, vóórdát de arme moeder ging slapen, bad zij tot de goede God om haar kind te sparen. Doch het zieke meisje bleef ziek en

beter werd zij niet. De gehele dag lag zij daar in de sombere kamer op bed, terwijl haar moeder buitenshuis haar brood verdiende.

3.—Het was Lente en 's morgens vroeg scheen de zon in de kamer. Hij wierp zijn verwarmende stralen door het venster in de kamer, die nu vrolijk werd door de stralen van de zon.

Het zieke kind keek naar het raampje.

„Moeder,” riep zij uit, „Wat is dat, dat zo voor het venster heen en weer gaat?”

4.—De moeder ging naar het raam, schoof het open en keek naar buiten.

„Och,” zei ze, „wie zou dat gedacht hebben. Daar groeit waarlik een ert onder je venster. Hoe zou die hier gekomen zijn? Ik zal hem hier laten groeien, dan is het een tuintje en kan je er naar kijken, als ik er niet ben.”

En zij schoof het bed van de zieke wat dicht bij het venster, zodat zij de ert goed kon zien.

VEERTIGSTE LES.

VIJF IN EEN DOP.

III.

1.—Toen ging de moeder het huis uit naar haar werk.

„Ma, ik geloof nu, dat ik beter zal worden,” zei het kind, toen haar moeder 's avonds thuis kwam. „De zon heeft vandaag zo heerlijk in mijn kamer geschinen en de kleine ert groeit zo mooi. Ik zal nu zeker ook weer groeien en dan kan ik opstaan en buiten in de heerlijke zonneshijn lopen.”

„De goede God zal je wel beter maken,” zei toen haar moeder. En de arme vrouw bond het kleine plantje aan een stok, zodat het niet door de wind beschadigd kon worden. Ze maakte ook een touw aan het kozijn vast en spande dat naar het bovenste deel van het raam. Dan kon de ert daar tegen opklimmen, als hij groter werd.

2.—De ert groeide snel en werd dagelijks groter en groter. Eindelijk kwam er een knopje aan.

„Kijk, Ma,” riep het meisje op zekere mor-

gen, kijk, er komt een bloempje aan mijn plantje."

En het arme meisje was zo vrolijk en gelukkig, dat de moeder op de beterschap van haar kind begon te hopen.

Iedere dag kwamen er meer knoppen uit en een week later stond de ert in volle bloei.

En het scheen, alsof het meisje beter werd. Iedere morgen kon zij zich zelf al in bed oprichten en uit het venster kijken naar de wit-rode ertebloemen.

3.—Een week later zat zij al op een stoel voor het venster. Met een gelukkig gezicht zat zij in de warme zonneschijn. Haar moeder schoof het raam op, zodat de frisse lucht in de kamer kon komen.

„Ma, ik ben vandaag zo gelukkig,” zei het meisje, en het kind boog zich neer en kustezachtjes de bloempjes, die aan de groene stengel groeiden.

„De goede God zelf heeft hem geplant om je beter te maken,” zei de moeder.

En de ert was blij, dat hij de wereld niet gezien had.

„Wat gebeuren moest, was gebeurd” en de ert was tevreden.

STIJL-OEFENINGEN.

EERSTE LES.

's MORGENS VROEG.

A.

1. Waar slapen de vogeltjes?
2. Hoe zitten de vogeltjes op de tak?
3. Wat doet de haan, als hij gaat kraaien?
4. Wat doen de vogeltjes, als zij ontwaken?
5. Hoe stapt de haan op het erf?
6. Wat doet de boer 's morgens?
7. Waar zijn de koeien en de kalvers?
8. Wanneer gaan de schapen het veld in?
9. Wat heeft de vrouw van de boer in de hand en wat doet zij er mee?
10. Wat doen de hoenders dan?

IN DE MORGEN.

B.

De zon komt in het Oosten op. Het wordt licht. De vogeltjes ontwaken. De hoenders springen van hun stok en lopen het hok uit. De schaaпwachter drijft de schapen het veld in. Het begint warm te worden. De boer stapt naar buiten. De kinderen eten hun ontbijt en gaan naar school. De dag is begonnen.

Schrijf dit nu over, maar zet er boven: „*In de Avond*” en verander dan, wat veranderd moet worden.

TWEEDE LES.**HOE ZIJ HET VOGELTJE WILLEN
VANGEN.****I.****A.**

1. Schrijf een paar zinnen over : Een heerlike dag
2. Waar maken de vogeltjes hun nestje ?
3. Hoe maken zij een nestje ?
4. Wat doen zij, als het nestje klaar is ?
5. Wat hebben Jan en Piet gezien ?
6. Wat zegt Piet tot zijn broer ?
7. Wat antwoordt zijn broer ?
8. Wat doet Piet nu ?
9. Waar hangt de zeef ?
10. Wat doet Ma met de zeef ?

B.

Schrijf § 1 in de verleden tijd.

Begin zo : Het was in het voorjaar, enz.

DERDE LES.

HOE ZIJ HET VOGELTJE WILLEN
VANGEN.

II.

1.

1. Waar stellen zij de val?
2. Hoe stellen zij de val?
3. Waar gaan de jongens nu staan?
4. Wat zegt Jan tot zijn broer?
5. Wat doet één van de vogeltjes?
6. Wat gebeurt er, als het vogeltje onder de zeef is?
7. Wat doen de jongens van pret?
8. Wat doet Piet?
9. Wat roept Ma?
10. Waarom is Ma boos?

3.

Schrijf § 1 en 3 in de verleden tijd, zo: §1. In een
ogwenk *was* Piet weer terug bij zijn broer, enz.... §3.
De jongens *waren* doodstil...

VIJFDE LES.

DE BIJ EN DE WESP.

A.

1. Schrijf de namen van de vier jaargetijden op.
2. Hoe vol hingen de vruchtbomen?
3. Wat is een boomgaard?
4. Welke bloemen groeiden in de tuin?
5. Wat deed de bij in de tuin?
6. Hoe noemde de wesp de bij?
7. Wat antwoordde de bij?
8. Wat doet de bij met zijn angel?
9. Wat haalt de bij uit de bloemen?
10. Wat waren de laatste woorden van de bij?

B

HET FEIT.

De bij is nuttig.
 De bij is vrolik.
 Het is warm.
 De bij is knorrig
 Ik ga op school.
 Ik ga naar bed.
 Jan haalt een zeef.
 Ma is boos
 Het wordt licht.
 Het wordt donker.

WAAROM?

Hij geeft honing.
 De zon schijnt.
 Het is zomer.
 De wesp noemt hem broertje.
 Ik wil leren.
 Ik wil slapen.
 Hij wil een vogel vangen.
 De zeef is vuil.
 De zon komt op.
 De zon gaat onder.

Gebruik het woord „omdat” en maak één zin van twee zinnen. Kijk zo : De bij is nuttig, omdat hij honing geeft; en begin dan iedere zin met „omdat”, zo :

Omdat hij honing geeft, is de bij nuttig.

ZESDE LES.

WAAROM HESTER NIET MEEGING.

4.

1. Waarom vind jij de vakantie prettig?
2. Wat had Hester van school meegebracht?
3. Waar had zij de hangmat gehangen?
4. Waarom juist daar?
5. Wat roept Ma?
6. Vindt Hester het prettig dat Ma haar roept?
7. Hoe was Hester altijd?
8. Staat Hester nu dadelik op?
9. Wie zijn naar de stad geweest en wat hebben zij daar gezien?
10. Waarom is Hester bedroefd en wat belooft zij aan haar moeder?

3.

Schrijf § 1 in de tegenwoordige tijd, zo: 't Is vakantie... en schrijf § 4 in de verleden tijd, zo: En Hester vergat op te staan...

ZEVENDE LES.

DE PLANK DIE TE LANG WAS.

I.

A.

1. Waar moest de plank komen?
2. Waarom wilde Ma daar een plank hebben?
3. Wat had Ma aan Jan gevraagd? *Ma had eene*
4. En had Jan het gedaan? *Ja*
5. Waarom paste de plank niet?
6. Wat vroeg Ma aan Jan, toen hij uit school kwam?
7. Wat antwoordde hij?
8. Wat zei Piet, toen hij 's avonds thuis kwam?
9. Wat moest Jan 's avonds doen?
10. Waar ging Piet heen?

B.

Geef eens het tegenovergestelde van :

<p>een <i>nieuwe</i> pen</p> <p>een <i>lange</i> plank</p> <p>een <i>gemakkelijke</i> som</p> <p>een <i>koele</i> avond</p> <p>een <i>ongehoorzame</i> jongen</p> <p>een <i>volle</i> fles</p> <p>een <i>recht</i> takje</p>		<p>een <i>prachtige</i> plaat</p> <p>een <i>hoge</i> boom</p> <p>een <i>zacht</i> bed</p> <p>een <i>oud</i> schaap</p> <p>een <i>oud</i> boek</p> <p>een <i>groen</i> blad</p> <p>een <i>klein</i> kind.</p>
--	--	--

ACHTSTE LES.

DE PLANK DIE TE LANG WAS.

II.

A.

1. Wanneer kwam Piet thuis?
2. Wat dacht hij, toen hij thuis kwam?
3. Wat deed hij toen?
4. Wat dacht Jan, toen hij wakker lag?
5. Wat deed hij toen?
6. Waarom ging Ma de volgende morgen naar de stal?
7. Wat deed zij toen?
8. Paste de plank toen in de badkamer?
9. Hoe kwam het, dat hij vier duim te kort was?
10. Wat deed de timmerman toen?

B.

Schrijf § 1 en § 3 in de tegenwoordige tijd, zo :
 Zodoende *gaat* Ma 's avonds slapen... § 3. De volgende
 morgen vroeg *gaat* Ma naar de stal....

TIENDE LES.

EEN BRIEF VAN HESTER AAN MARIE.

A.

1. Wat schrijft Hester over de vruchten en de tuin?
2. Wat heeft zij voor haar neefjes meegebracht?
3. Hoe oud zijn haar neefjes?
4. Wat gebeurde er onder het spelen?
5. Wat deed toen de jongste?
6. Waar zat Hester toen?
7. Wat hoorde zij plotseling?
8. Waarom moest zij hard lachen?
9. Wat was er gebeurd?
10. Wat heeft Hester toen gedaan?

B.

Schrijf § 3 over in de tegenwoordige tijd en gebruik het woord „zij” zo :

Zij zit zoals gewoonlijk in de tuin. Plotseling hoort zij..... enz.

ELFDE LES.

DE WOLF EN HET JONGE SCHAAP.

I.

- A.
1. Waarom was het heerlijk buiten?
 2. Hoe waren de vruchtbomen?
 3. Wat deden de vogeltjes?
 4. Hoe maakten zij hun nestje?
 5. Waar liepen de schapen?
 6. Wat deden de lammetjes en de oude schapen?
 7. Waarom lag de schapwachter in de koelte?
 8. Wat gebeurde er boven zijn hoofd?
 9. Hoe kwam het dat hij in slaap viel?
 10. Was het goed, dat hij sliep?

- B.
- Schrijf § 1 in de tegenwoordige tijd. Begin zo: De koude winter is voorbij en het is lente.
-

TWAALFDE LES.

DE WOLF EN HET JONGE SCHAAP.

II.

A.

1. Wat deden de jakhalzen?
2. Waarom was het veilig in het kamp?
3. Wat probeerde een wolf te doen en waarom?
4. Waar was het jonge schaap?
5. Waarom dwaalde het van de kudde af?
6. Wat zei het lam tot de wolf?
7. Wat antwoordde de Wolf?
8. Wat deed het lam toen?
9. Wat gebeurde er?
10. Wat deed de boer 's avonds?

B.

IN DE LENTE.

De koude winter is voorbij en het is lente. Het is heel warm buiten en de vruchtbomen zijn bedekt met bloesems. Het gras in het veld is groen. De regentijd komt, dan worden de fonteinen vol. De beesten worden vet, omdat zij volop kunnen eten. Iedere dag wordt het warmer. De dagen worden ook langer en daardoor zijn de nachten kort.

Schrijf er nu boven: „*In de Winter*” en verander, wat er veranderd moet worden.

VEERTIENDE LES.

BIJNA VERDRONKEN.

A.

1. Waarom was Piet ongehoorzaam?
2. Wat had zijn vader hem dikwels verboden?
3. Wat ging Piet vaak bij de dam doen?
4. Wat bouwde zijn vader bij de dam?
5. Wat lag er op de kant?
6. Wat deed Piet er mee?
7. Wat gebeurde er toen?
8. Wie hoorde hem en wat deed hij?
9. Welke straf kreeg Piet?
10. Had dit bad hem goed gedaan?

B.

Schrijf het tegenovergestelde op van :

een <i>ongehoorzame</i> jongen		een <i>jong</i> schaap
een <i>zware</i> plank		een <i>sterke</i> jongen
een <i>ondiepe</i> dam		een <i>koude</i> dag
de <i>natte</i> grond		een <i>rijpe</i> peer

VIJFTIENDE LES.

EEN PRETTIGE AVOND.

A.

1. Wat doen de kinderen, als het Zaterdags mooi weer is?
2. Waarom vind jij een Zaterdag prettig?
3. Hoe ziet het er buiten uit als het regent?
4. Wat hoor je dan op het dak?
5. Wat doen de kinderen als het Zaterdags regent?
6. Waarover mopperden de kinderen?
7. Wat zei Ma toen?
8. Wat was het raadsel van Piet?
9. Wat was het raadsel van Marie?
10. Het antwoord op dit raadsel is de letter....?

B.

HET FEIT.

De kinderen spelen buiten
 Zij gaan naar het dorp.
 Zij gaan wandelen.
 De school begint.
 Wij gaan naar huis.
 Wij gaan naar de kerk.
 Wij gaan naar bed.
 Ik sta op.

DE TIJD.

Het is Zaterdag.
 Het is avond.
 Het is middag.
 Het is negen uur.
 Het is vier uur.
 Het is Zondag.
 Het is acht uur.
 Het is morgen.

Gebruik het woord „als” en maak één zin van twee zinnen, zo :

De kinderen spelen buiten, als het Zaterdag is;
 en begin dan weer iedere zin met „als”, zo :

Als het Zaterdag is, spelen de kinderen buiten.

ZESTIENDE LES.

WAT IK OP MIJN VERJAARDAG KRIJG.

- 4.
1. Waarom is een verjaardag prettig?
 2. Wat schreef Jan op het lijstje?
 3. Waarom wilde hij een vliegmasjien hebben?
 4. Wanneer stond Jan op?
 5. Waarom stond hij zo vroeg op?
 6. Wat deed Ma in de kombuis?
 7. Wat zag Jan op tafel liggen?
 8. Wat kreeg hij van zijn Pa?
 9. Wat deden zij 's middags?
 10. Wanneer verjaar jij?

B.

Schrijf § 3 in de tegenwoordige tijd. Begin zo: Ma staat in de kombuis.

ACHTTIENDE LES.

EEN BRIEF VAN MARIE AAN HESTER.

A.

1. Van welke jongen had Hester verteld?
2. Wat riep de moeder van Marie uit?
3. Hoe was het weer in Johannesburg?
4. Hoe was het in de stad?
5. Wanneer komt Hester weer thuis?
6. Wat zal Marie Maandag doen?
7. Wat moet Hester meebrengen?
8. Hoe begint de brief?
9. Hoe eindigt de brief?
10. Schrijf eens een adres voor deze brief.

B.

Maak eens zinnen met :

door de heg
 in de stad
 thuis
 aan het station
 aan de dam

in de school
 op het dak
 in het bad
 in de tuin
 in de zonneschijn.

NEGENTIENDE LES.

DE MUIZEN, DIE DE KAT EEN BEL
WILDEN AANBINDEN.

A.

1. Wat gebeurt er op een plaats, als het oogst-
tijd is?
2. Hoe was de korenschuur?
3. Wanneer kwamen de muizen in de schuur?
4. Wat deden zij daar?
5. Wat bemerkte de boer?
6. Wat deed hij toen?
7. Hoe ging het nu iedere nacht?
8. Wat sprak de oude muis?
9. Wat zei de jonge muis?
10. Hoe liep het af?

B.

Schrijf § 1 in de tegenwoordige tijd. Begin zo: De oogst is voorbij.

EEN EN TWINTIGSTE LES.

SAREL KRIJGT EEN NAT PAK.

A.

1. Waar was de spruit?
2. Wanneer was hij leeg en wanneer vol?
3. Wanneer was het gevaarlijk er door te lopen?
4. Waarom was de brug gemaakt?
5. Hoe was Sarel dikwels?
6. Wat had zijn Ma hem gezegd?
7. Wat zei Sarel, toen hij bij de spruit kwam?
8. Wie klom op zijn rug?
9. Hoe gingen zij door het water?
10. Wat gebeurde er verder?

B.

MIJN SCHOOL.

Ik woon ver van school. Ik ga iedere morgen vroeg op pad. Sarel woont dicht bij mij. Ik ga naar zijn huis en wacht op hem. Ik heb mijn boeken in de hand. Ik stap over de brug. Ik kom in school. Ik leer daar. Ik kom om vijf uur thuis.

Schrijf dit over, maar zet er boven: je school — zijn school — haar school — onze school — jullie school — hun school, en verander, wat er veranderd moet worden.

TWEE EN TWINTIGSTE LES.

HET HAASJE.

I.

A.

1. Waar is het nest van de haas?
2. Hoe is het nest gemaakt?
3. Wat doet de haas overdag?
4. Wat doet hij 's-nachts?
5. Waarom loopt hij alleen 's-nachts in het veld?
6. Wanneer is hij ook overdag buiten?
7. Hoe is het in de winter buiten?
8. Waarom gaat de haas naar de tuin?
9. Waar ligt de tuin?
10. Wat zal de hond doen als hij de haas ziet?

B.

Schrijf § 3 in de verleden tijd, begin zo : Soms in de winter, als het gras dor was, enz.

DRIE EN TWINTIGSTE LES.

HET HAASJE.

II.

A.

1. Wat bemerkt de haas?
2. Zeg eens iets over de wedren?
3. Waarom wil de haas naar die andere plaats?
(Denk aan de waakhond).
4. Wanneer kan men moeilijk hard lopen?
5. Waar kruipt de haas eindelijk door?
6. Waarom kruipt de hond niet door de opening?
7. Hoe komt hij op het erf?
8. Wie ligt er op de stoep en wat doet hij?
9. Wat gebeurt er nu?
10. Wat denkt de haas?

B.

Maak er goede zinnen van :

1. Haas — in de maneschijn.
 2. Bang — de hond.
 3. Gevaarlijk — 's nachts.
 4. Winter — koud — kaal —
 5. Koolstronk — knabbelen.
 6. Op klaarlichte dag —
 7. In de verte — een plaats.
 8. Onder het hoenderhok.
 9. Honden — vechten.
 10. Haas — blij.
-

VIJF EN TWINTIGSTE LES.

EEN VERRASSING.

I.

A.

1. Waarom is de vruchtetijd zo aangenaam?
2. Hoe ziet de boomgaard er dan uit?
3. Waarom zijn sommige jongens niet tevreden?
4. Wat doen zij als ze vruchten stelen?
5. Wat vergeten die jongens?
6. Waar woonde Koos?
7. Vertel eens iets van de boeren, die bij het dorp wonen?
8. Waarmee verdienen de boeren hun geld?
9. Wat had Koos z'n vader gezegd?
10. Waar en hoe was de tuin van de buurman?

B.

Schrijf § 3 in de tegenwoordige tijd en begin zo :

Koos woont niet ver van het dorp op een plaats.

De Boeren *wonen*..... enz.

ZES EN TWINTIGSTE LES.

EEN VERRASSING.

II.

A.

1. Wat wilde Koos hebben?
2. Wat wist Koos?
3. Wat dacht Koos?
4. Wat deed Koos?
5. Waarom droeg Koos een bril?
6. Wat deed hij toen eerst met zijn bril?
7. Wanneer is iemand bijziende?
8. Wat zag Koos niet, toen hij in de boom zat?
9. Wat gebeurde er toen?
10. Wat was een wonder?

B.

Schrijf § 2 en § 3 over, maar zet er boven:

Koos vertelt de geschiedenis, en begin dan zo:

Nu moet je weten, dat ik slechte ogen had en 'n bril droeg. Ik was bijziende. Iets, enz.

ZEVEN EN TWINTIGSTE LES.

DE JAKHALS EN DE HAAN.

A.

1. Waarom was het niet lekker buiten?
2. Waarom kroop de jakhals uit zijn warm hol?
3. Waarom kon de jakhals niets vinden om te eten?
4. Waarom wilde hij zonder ontbijt naar zijn hol gaan?
5. Maar wat hoorde hij in de verte?
6. Waarom kon de jakhals niet in het hoenderhok?
7. Wat zei hij tot de haan?
8. Wat deed de haan toen?
9. Waarom wilde de haan geen vriend van de jakhals wezen?
10. Wat gebeurde er toen?

B.

Schrijf § 3 over in de tegenwoordige tijd, maar zet er boven: „*De jakhals vertelt de storie aan zijn vrouw*„ en begin dan zo:

Zo hard als ik kan, loop ik naar de plek, enz.

NEGEN EN TWINTIGSTE LES.

TIJD GENOEG.

A.

1. Hoe kwam het, dat Jan soms zonder ontbijt naar school ging?
2. Hoe kwam het, dat Jan soms te laat kwam?
3. Wat zouden zij in Pretoria doen?
4. Hoe laat vertrok de trein?
5. Wat dacht Jan, toen zijn Ma hem 's morgens riep?
6. Wat deed hij op weg naar de stasie?
7. Wacht dacht Jan, toen de klok sloeg?
8. Kwam hij vroeg genoeg aan het station?
9. Wie zag hij daar?
10. Waarvoor had hij nu tijd genoeg?

B.

Schrijf boven § 4: „Jan vertelt, hoe hij te laat kwam” en begin dan zo:

En toen ik eindelijk opstond, haastte ik mij niet. Op mijn gemak waste ik mij....., enz.

DERTIGSTE LES.

BRAND.

A.

1. Waar ging oom Piet op school?
2. Hoe was de kraal gemaakt?
3. Wat deden de jongens daar?
4. Wat had hij op zekere Maandag meegebracht?
5. Wat was hij van plan te doen, als de school uitging?
6. Wat deed hij dan ook?
7. Wat riep de jongen bij het venster?
8. Hoe werd het vee gered?
9. Wat begreep niemand?
10. Wat gebeurde er 's avonds?

B.

Schrijf boven § 4 uit: „Tijd genoeg”. „Jan vertelt hoe zijn broertje en hij te laat komen” en begin dan:

En als wij eindelijk opstaan, haasten wij ons niet. Op ons gemak wassen wij ons..... enz.

TWEË EN DERTIGSTE LES.

HET KLEINE MEISJE,
DAT VUURHOUTJES VERKOCHT.

I.

A.

1. Hoe was het buiten op die oudejaarsavond?
2. Wie liep op straat?
3. Hoe was zij gekleed?
4. Wat was er met de pantoffels gebeurd?
5. Waarom was het 'n slechte dag voor het meisje?
6. Waar ging zij eindelijk zitten?
7. Waarom ging het meisje niet naar huis?
8. Waarom stak zij een vuurhoutje aan?
9. Wat zag zij in het vlammetje?
10. Wat gebeurde er toen?

B.

Schrijf § 2 en § 3 in de tegenwoordige tijd. Begin zo :

In haar oud schortje *draagt* zij een paar pak vuurhoutjes. Een doosje *heeft* zij in de hand,... enz.

DRIE EN DERTIGSTE LES.

HET KLEINE MEISJE,
DAT VUURHOUTJES VERKOCHT.

II.

A.

1. Wat zag het meisje in de kamer?
2. Wat deed de gebraden gans?
3. Wat zag zij, toen het vlammetje uitging?
4. Hoe zag de Kerstboom er uit?
5. Wat deden de lichtjes toen het meisje ze wilde grijpen?
6. Wat deed een van de sterren?
7. Wat had haar grootmoeder haar verteld?
8. Wat deed de grootmoeder met het meisje?
9. Wat zag men 's morgens in de hoek?
10. Wat zeide men, maar wat wist men niet?

B.

Wat wordt er mee gedaan?

- Een hoed wordtgekapt.
 Een gans wordtgelezen
 De tafel wordtgerookt.
 Een storie wordt.....geblust.
 Een boom wordt.....gedragen.
 Een boek wordtgedekt.
 Een brand wordt.....gebraden.
 Een pijp wordtverteld.
-

ACHT EN DERTIGSTE LES.

VIJF IN EEN DOP.

I.

A.

1. Hoe groeiden de erwten?
2. Waarom was het lekker in de dop?
3. Waarom werd hun huis te klein?
4. Wat vroegen zij aan elkaar?
5. Wat zei de oude, verstandige ert?
6. Hoe waren de erten na enige weken?
7. Wat gebeurde er op zekere dag?
8. Wat had de jongen?
9. Wat deed hij met de erten?
10. Wat riep één van de erten?

B.

Schrijf § 1 in de tegenwoordige tijd. Begin zo :
In een groentetuin *groeien* vijf erten samen... enz.

NEGEN EN DERTIGSTE LES.

VIJF IN EEN DOP.

II.

A.

1. Wat riep de oude ert?
2. Waar viel hij?
3. Hoe was het daar?
4. Wie woonde op het kamertje?
5. Hoe was het meisje?
6. Wat moest de moeder doen?
7. Wat deed zij iedere avond?
8. Wat zag het kind op zekere lentemorgen?
9. Wat zei de moeder toen?
10. Waarom schoof zij het bed van de zieke bij het venster?

B.

Schrijf § 1 en § 2 uit „Tijd Genoeg” over, maar begin zo:

Ik ben een jongen, die altijd tijd genoeg heeft. Als mijn moeder mij 's morgens roept: enz.

VEERTIGSTE LES.

VIJF IN EEN DOP.

III.

A.

1. Wat zei het kind, toen haar Ma 's avonds thuis kwam?
2. Wat deed de moeder met het plantje?
3. Waarom spande zij een touw voor het venster?
4. Hoe groeide de ert nu?
5. Wat begon de moeder te hopen?
6. Wat kon het meisje langzamerhand doen?
7. Wat gebeurde er een week later?
8. Wat deed het kind, toen het zich zo gelukkig voelde?
9. Wat zei de moeder?
10. Waarom was de ert blij?

B.

Schrijf § 1 en § 2 uit: „Tijd Genoeg” over, maar begin zo:

Wij zijn jongens, die altijd tijd genoeg hebben. Als onze moeder ons 's morgens roept: enz.